

2022- 2030.

План развоја општине Темерин

Израду Плана развоја општине Темерин финансијски је подржао
Покрајински секретаријат за регионални развој, међурегионалну
сарадњу и локалну самоуправу

Општина Темерин

Децембар, 2021.

Реч председника општине Темерин

Поштовани грађани општине Темерин,

Пред вама се налази План развоја општине Темерин, кровни документ развојног планирања који ће у периоду од 2022. до 2030. године препознати потребе наше локалне заједнице и дефинисати правце у којима ћемо усмеравати будуће инвестиције. Наша општина налази се на одличном месту – надамак великог града Новог Сада и у близини ауто-пута, што је чини привлачном и атрактивном за заинтересоване инвеститоре. Отуд није чудо што је на њеном простору никао значајан број малих и средњих предузећа током последње три деценије, што је дало основ за привредни развитак и општину Темерин учинило привлачном за живот.

Драго ми је када видим да је велики број младих људи препознао управо Темерин као своје место за живот и школовање деце.

У Темерину живе заједно Срби и Мађари. То је место мултикултуралности и здравих међуљудских односа, што је предност у напретку и развоју једне средине.

Заједничким снагама и вишемесечним трудом локалних институција, установа и грађана створили смо овај документ. У њему смо дефинисали идеје развоја општине Темерин у периоду од 2022. до 2030. године, а то су унапређење квалитета живота грађана, унапређење јавне инфраструктуре, развој индустријске зоне као и заштита животне средине. У будућности видимо Темерин са индустријски још јачим потенцијалом, изграђеном канализацијом и фабриком воде, обилазницом и дуплом траком до Новог Сада. Видимо Темерин са свим обновљеним објектима школа и вртића, уређеним и модернизованим Домом здравља. Темерин са реконструисаним путевима, тротоарима и бициклическим стазама. Желимо да наша општина буде место богате туристичке понуде, културних манифестација и добре забаве.

Желимо да општина Темерин буде место задовољних грађана, развијена и успешна у свим областима, како бисмо генерацијама које долазе обезбедили бољу и сигурнију будућност.

Председник општине Темерин

Младен Зеџ

Садржај:

<u>Реч председника општине Темерин.....</u>	<u>2</u>
<u>1. Контекст и процес израде .....</u>	<u>5</u>
<u>1.1. Контекст .....</u>	<u>5</u>
<u>1.2. Процес израде .....</u>	<u>5</u>
<u>2. Преглед и оцена постојећег стања .....</u>	<u>8</u>
<u>3. Визија општине Темерин .....</u>	<u>24</u>
<u>4. Приоритетни циљеви општине Темерин.....</u>	<u>25</u>
<u>5. Институционални оквир за спровођење Плана развоја општине Темерин .....</u>	<u>56</u>

ЛИСТА СКРАЋЕНИЦА

РС	Република Србија
АПВ	Аутономна Покрајина Војводина
ЕУ	Европска Унија
АРРА	Акредитована регионална развојна агенција
ИЕП	Институт за економику пољопривреде
ЈЛС	Јединица локалне самоуправе
ЦОР	Циљеви одрживог развоја
ДТД	Дунав – Тиса – Дунав
ИВА	(Important Bird Areas, IBAs) Међународно значајно подручје птица
ИРА	(Important Plant Areas, IPAs) Међународно значајно биљно подручје
ГИС	Географски информациони систем
ИТ	Информационе технологије
АПР	Агенција за привредне регистре
РОБ	Родно одговорно буџетирање
ИОП	Индивидуални образовни план
КЗМ	Канцеларија за младе
ОЦД	Организације цивилног друштва
ПУ	Предшколска установа
SWOT	Акроним енглеских речи: Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats / превод: Снаге, слабости, шансе, претње
ИПАРД	Инструмент претприступне помоћи за рурални развој (енгл. Instrument for Pre-Accession in Rural Development)
ЈПП	Јавно приватно партнерство
ИДР	Индекс друштвеног развоја
НВО	Невладине организације
КПЗ	Коришћено пољопривредно земљиште
УГ	Условно грло
ППГ	Породично пољопривредно газдинство
ПГ	Пољопривредно газдинство
ПЛП	Правна лица и предузетници
ЈКП	Јавно комунално предузеће
ЈП	Јавно предузеће
ПСС	Пољопривредне стручне службе
МСП	Мала и средња предузећа
КО	Катастарска општина
ЛЕР	Локално-економски развој
ЛАП	Локални акциони план
ПИЦ	Пословни и иновативни центар
ПП	Просторни план
ПГР	План генералне регулације
ПДР	План детаљне регулације
УЉР	Управљање људским ресурсима
ЗЖС	Заштита животне средине

1. Контекст и процес израде

1.1. Контекст

План развоја локалне самоуправе је у складу са Законом о планском систему плански документ најширег обухвата и највишег значаја за јединице локалне самоуправе (ЈЛС).

План развоја ЈЛС је дугорочни документ развојног планирања, који за период од најмање седам година усваја Скупштина ЈЛС, а на предлог надлежног извршног органа ЈЛС. План развоја ЈЛС, према Закону, садржи преглед и анализу постојећег стања, визију, односно жељено стање, приоритетне циљеве развоја који се желе постићи, као и преглед и кратак опис одговарајућих мера, које се даље разрађују документима јавних политика и Средњорочним планом ЈЛС.

Предложене мере се детаљније разрађују Средњорочним планом ЈЛС и документима јавне политике, док је ЈЛС обавезна да годишњи извештај о спровођењу Плана развоја ЈЛС припрема у поступку прописаном за израду извештаја о спровођењу Средњорочног плана. Истеком сваке треће календарске године од доношења, Општинско веће ЈЛС утврђује предлог извештаја о учинцима спровођења Плана развоја, који подноси на усвајање Скупштини јединице локалне самоуправе, најкасније у року од шест месеци од истека тог рока.

Приликом израде Плана, ЈЛС је дужна да води рачуна о његовој усклађености и са планским документима донетим на републичком нивоу, водећи рачуна о изворним надлежностима ЈЛС у домену планирања, прописаних Уставом и законом. Урбани развој директно је повезан са одрживим економским растом и развојем, рационалним коришћењем земљишта, демографским променама и становањем, саобраћајем и техничком инфраструктуром, животном средином, културним наслеђем и свим осталим областима које су у надлежности ЈЛС. Стога је посебно важна усклађеност Развојног плана ЈЛС са Просторним планом ЈЛС.

Израда Плана развоја општине Темерин у сврху спровођења циљева одрживог развоја у Републици Србији кроз пројекат „Подршка у изради планова развоја локалних самоуправа у пет пилот локалних самоуправа”, финансира се средствима Аутономне Покрајине Војводине (АПВ), а спроводи се посредством Акредитоване регионалне развојне агенције Бачка, док је стручну подршку и консултантску помоћ пружио Институт за економику пољопривреде Београд. У оквиру наведеног пројекта, одабрано је пет пилот општина за израду Плана развоја међу којима је одабрана и општина Темерин.

План развоја општине Темерин за период 2022–2030. године је израђен у складу са новим *Законом о планском систему*. Искуства стечена током његове израде послужиле су за додатну разраду и прилагођавање приступа, који ће бити предмет примене у осталим локалним самоуправама у периоду након 2021. године.

1.2. Процес израде

Процес израде Плана развоја спроведен је кроз следеће главне фазе:

1. Припремна фаза и организација процеса;
2. Преглед и оцена постојећег стања;
3. Дефинисање визије, односно жељеног стања;
4. Дефинисање приоритетних циљева;

5. Дефинисање мера;
6. Успостављање институционалног оквира за спровођење Плана развоја ЈЛС;
7. Усвајање плана развоја ЈЛС.

ФАЗЕ ИЗРАДЕ ПЛАНОВА РАЗВОЈА ЈЛС

Током **припремне фазе** донета је одлука о приступању изради документа, донесен је план активности на изради Плана и именован је тим да технички води целокупан процес израде Плана. Затим је урађена анализа заинтересованих страна – идентификовани су најважнији актери и анализиран је њихов утицај и значај, као и подручја за која се План израђује. На основу анализе заинтересованих страна, успостављен је *Координациони тим* и утврђени чланови радних група, који су укључени у различитим фазама израде документа.

Утврђене су три тематске радне групе на бази тзв. „стубова одрживог развоја”. *Прва радна група* је покривала питања из области као што су заштита животне средине, урбанизам и просторно планирање, саобраћај и енергетика. *Друга група* је покривала питања из области економског развоја, пољопривреде и тржишта рада, док је *трећа група* покривала остале области као што су образовање, култура, спорт, омладинска политика, социјална заштита и здравство.

Преглед и оцена постојећег стања је први практичан корак у процесу и подразумевао је прикупљање и обраду података из примарних и секундарних извора. У оквиру овог корака, комбинацијом примарног (коришћењем упитника) и секундарног (прикупљањем података из званичне статистике) прикупљања података, за општину Темерин, урађене су следеће анализе: 1) Анализа економског развоја; 2) Социо-економска анализа пољопривреде; 3) Анализа сектора заштите животне средине, сектора енергетике, сектора саобраћаја и комуникације, сектора урбанизма, просторног планирања и грађевинарства; 4) Анализа области друштвеног развоја; 5) Анализа

капацитета општине за финансирање приоритетних праваца развоја. Такође, направљена је веза са **Циљевима одрживог развоја (Агенда 2030)**, односно урађена је локализација циљева и индикатора циљева одрживог развоја¹.

Анализа постојећег стања завршена је израдом тзв. SWOT матрице, која је развијена на радионици на којој су учествовали чланови радних група за израду Плана развоја.

Након завршетка овог процеса кренуло се у следеће кораке, као што је дефинисање визије, приоритетних циљева и мера и то како кроз радионице тако и кроз консултације са тематским групама. Одржана су два круга консултација са тематским радним групама и завршне консултације са Координационим тимом.

Визија, која представља изјаву о жељеном стању у будућности, добијена је процесом консултација на састанцима тематских група. Она је дефинисана тако да с једне стране буде концизна, инспиративна и амбициозна али и достижна и корисна за следећи корак – дефинисање приоритетних циљева развоја.

Приоритетни циљеви су пројекције жељеног стања које доприносе остварењу визије, а постижу се спровођењем мера, односно групе мера, при чему се свака мера, односно група мера обавезно везује за конкретан посебан циљ. Приоритетни циљеви су утврђени тако да буду специфични, мерљиви, достижни, реални и временски одређени, а на нивоу сваког циља дефинисани су показатељи исхода.

Мере представљају активности чије се предузимање планира ради остварења приоритетних циљева, односно достизања постављене визије. Оне могу бити различите по својој врсти и начину деловања, а за остварење постављеног циља потребна је реализација једне или више мера, које могу бити међусобно условљене. У кратком опису мера одређен је очекивани временски рок за остваривање мера (кратки – у прве две године спровођења Плана, средњи – од треће до пете године, и дуги – од шесте до осме године спровођења) као и одговорна страна за спровођење мера. Такође, утврђени су и очекивани извори за финансирање мера, а где је то било могуће и смислено дата процена коштања сваке од мера.

Дефинисање оквира за праћење, евалуацију и извештавање са структуром одговорности је био завршни корак у изради документа и састоји се у дефинисању активности и одређивању одговорности за спровођење Плана развоја. Оно укључује процесе праћења спровођења, извештавање о процесу спровођења и оцену спровођења Плана развоја.

На крају, последњу фазу представља фаза **усвајања Плана**, где тако дефинисан План развоја након завршних консултација усваја Веће ЈЛС које га подноси на јавну расправу, након чијег спровођења се тај предлог подноси на **усвајање Скупштини општине**.

---

¹ *Агенда 2030.* је усвојена на самиту Уједињених нација одржаном 2015. године и представља јединствену стратегију која подразумева мобилизацију ресурса свих држава како би били остварени циљеви до 2030. *Агенду* чини 17 циљева, и у оквиру њих 169 потциљева мерених уз помоћ 231 показатеља, којима се дају смернице свим државама које је потребно да их усвоје и прилагоде сопственим приоритетима. Циљеви одрживог развоја се спроводе не само на националном, већ и на регионалном и локалном нивоу, а прилагођавање глобалних циљева нижим нивоима планирања посматра се као „локализација циљева одрживог развоја”. Локализација се односи на то да локалне власти у процесу планирања подржавају циљеве одрживог развоја акцијама одоздо према горе, и да заједно са представницима цивилног и приватног сектора локализују глобалне циљеве и стављају их у локални контекст, односно интегрису их у планове развоја своје локалне заједнице.

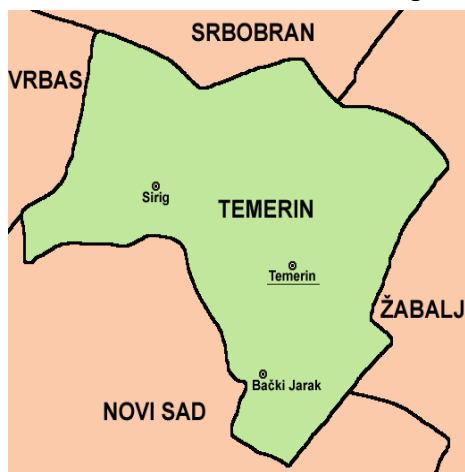
2. Преглед и оцена постојећег стања

Социо-економска анализа општине Темерин – извод²

Општи подаци

Општина Темерин просторно је смештена у Јужнобачком управном округу у АП Војводини на северозападу Републике Србије. Општина Темерин се налази на следећим координатама: 45° 23' северне географске ширине и 19° 54' источне географске дужине. Општина заузима површину од укупно 170 км² (Слика 1).

Слика 1. Насеља општине Темерин

Општину Темерин чини укупно три насеља: Бачки Јарак, Сириг и највеће насеље Темерин, са којим је спојено насеље Старо Турђево. Општина има облик неправилног трапеза положеног у смеру северозапад – југоситок. Дужа оса, која иде у правцу насеља од Сирига ка Темерину, је укупне дужине од 14 км, а краћа оса иде из правца Бачки Јарак ка Темерину дужине око 11 км. На истоку се граничи са општином Жабаљ, док се на западу граничи са општином Врбас. На северу се граничи са општином Србобран, а јужно се граничи са градом Новим Садом. Границе општине су вештачки повучене линије и имају праволинијске смерове (Слика 2).

Извор: https://sh.wikipedia.org/wiki/Opština_Temerin#/media/Datoteka:Temerin_mun.png

Природне границе се налазе на североисточном делу где је општина опасана реком Јегричком, и у југоисточном делу где је чини насип познат под називом Римски шанац II.

Општина Темерин има веома повољан географски положај, јер кроз њену територију пролазе важне међународне и регионалне саобраћајнице. Најважнија међународна саобраћајница је ауто-пут Е-75 (Коридор 10), којим се спаја централна са јужном Европом као и међународни путни правац М22. Кроз општину пролазе и регионални путни правци Р-104 (Озаци – Змајево – Сириг – Темерин – Жабаљ) и Р-120 (Нови Сад – Темерин – Бечеј – Сента). Кроз Темерин пролази железничка пруга од Новог Сада ка Жабљу, Бечеју и Сенти.

У општини Темерин, клима је умерено-континентална, погодна и повољна за живот мештана, флора и фауна су развијене, чему погодује бројност хидрографског и геолошког ресурса, тј. има довољно топлоте, влаге и талога.

Историја Темерина је дуга и богата. За Темерин се везују бројни догађаји и личности који су утицали, не само на његову судбину, већ и на судбину региона и Србије. Најважнија установа културе је Културни центар *Лукијан Мушицки*, који развија културне активности и сарадњу са свим еминентним културним центрима, удружењима и личностима на националном, регионалном и локалном нивоу. У Темерину је живело више значајних историјских, културних личности као на нпр. Лукијан Мушицки, Карољ и Злата Барањи, итд.

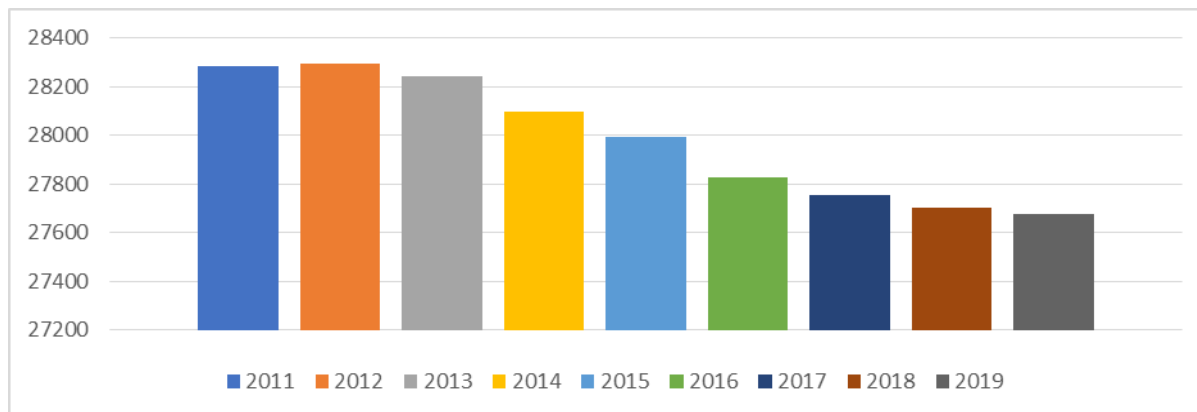
² Цела социо-економска анализа налази се у прилогу.

Демографија

Резултати пописа 2011. године, као и процене у наредним годинама, указују на присуство и повећање неповољних демографских појава и процеса са којима се већ деценијама суочава Србија. Приметно је смањење укупног броја становника, природна депопулација, миграциони процеси и демографско старење које детерминише прилично ограничавајући популациони оквир формирања радног контингента, а самим тим и активног становништва. Број становника у општини Темерин се смањило са 28.287 становника у 2011. години на 27.676 становника у 2019. години за 2,16%, односно општина је изгубила 611 становника (Графикон 1).

Графикон 1. Број становника у општини Темерин у периоду 2011–2019. године

Извор: Општине у Србији, РЗС, 2020.

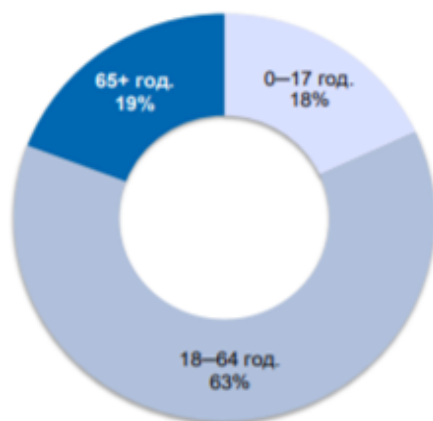
Пад укупног броја становника, ниска стопа наталитета и фертилитета, негативан природни прираштај (-1,3%), као и релативно висок индекс старења (128,78) су карактеристике општинске популације (Табела 1).

Табела 1. Основни демографски подаци, упоредни приказ (2019)

Опис	Темерин	Јужнобачка област	Република Србија
Број становника	27.767	618.829	6.945.235
Просечан број чланова домаћинства	3,1	2,7	2,9
Стопа природног прираштаја	-1,3	-2,0	-5,3
Очекивано трајање живота живорођених	76	75	74
Просечна старост	43,7	44,5	44,7
Индекс старења	128,78	138,57	144,05
% проценат деце старости од 0–14	14,89	15,54	14,54
% проценат становништва радног узраста	66,38	65,91	65,02
% 65 у укупном становништву	19	18	19

Извор: Девинфо, РЗС, 2020.

Слика 2. Становништво према старосним групама, у 2020. години

Пунолетно становништво општине Темерин, које се налази у групи старости од 18–64 године, најзаступљенија је старосна група и чини 63% укупног броја становника општине (Слика 2). Удео деце између 0–17 година је 18% од укупног броја становника, а старијих од 65+ има година 19%.

Извор: Витална статистика, 2020.

Организациона структура Општине

У Општинској управи је запослено 74 радника (62 у сталном радном односу, на неодређено). Основне организационе јединице су: Одељење за општу управу, друштвене делатности и јавне службе; Одељење за буџет, финансије и трезор; Одељење за инвестиције, јавне набавке и нормативно-правне послове; Одељење за привреду, пољопривреду и локални економски развој; Одељење за урбанизам, заштиту животне средине и стамбено-комуналне послове; Одељење за инспекцијске послове; Служба за стручне послове органа општине.

Посебна организациона јединица је Кабинет председника општине.

Поред сталних радних тела, који су у складу са Пословником Скупштине општине организовани као одбори, и има их 15, Скупштина Општине је дефинисала и посебна радна тела. Посебна радна тела су Савет за младе, Савет за здравље, Општински штаб за ванредне ситуације.

Општина Темерин је оснивач следећих јавних институција и установа: ПУ „Вељко Влаховић” Темерин, Јавна библиотека „Сирмаи Карољ” Темерин, Културни центар „Лукијан Мушицки” Темерин, Прва месна заједница Темерин, Месна заједница „Старо Ђурђево”, Месна заједница „Бачки Јарак”, Месна заједница „Сириг”, Туристичка организација општине Темерин, ЈКП „Темерин” и ЈП „Гас” Темерин.

Природни ресурси

Географски положај општине Темерин је изузетно повољан, али недовољно искоришћен.

У погледу рељефа, територија општине Темерин је равна површина. Терен је са једва приметним висинским разликама, а надморске висине терена се крећу у опсегу од 81 м до 83 м.

Клима општине Темерин има степско-континенталне одлике. Лета су топла, зиме хладне, а прелазна годишња доба су изразита.

Чернозем је доминантни тип земљишта. Заступљен је на 14.244,06 ха, што чини 84,01%. Водни ресурси се јављају у виду површинских и подземних вода. Све површинске воде су измењене хидротехничким радовима и припадају хидросистему Дунав – Тиса – Дунав (ДТД). Подземне воде се јављају као фреатске, артешке и термоминералне воде.

Међу природна добра општине Темерин спадају споменик природе, парк природе и станишта. Споменик природе „Стари парк” у Темерину је потребно заштитити као природну реткост са аспекта заступљених животињских врста и аутохтоних биљних врста које су угрожене инвазивним биљним врстама. У том циљу планира се формирање еколошких коридора између парка и атара. Парк природе „Јегричка” је ИВА (Important Bird Areas, IBAs) подручје међународно значајног станишта птица. Екосистеми попут влажних ливада, тршћаци, подручја слатина и Римски шанац су у оквиру рамсарских станишта предвиђени за спровођење заштитних адекватних мера очувања као аутентична станишта. Римски шанац има статус Међународно значајног биљног подручја IPA (Important Plant Areas, IPAs).

Постоје добри услови за коришћење обновљивих извора енергије на територији Општине.

Животна средина и комунална инфраструктура

Подручје општине Темерин спада у подручја угрожене животне средине, са мањим утицајима на човека, живи свет и квалитет живота.

За водоснабдевање свих насеља на територији општине Темерин квалитетном водом, користи се ресурс подземне воде и то из артерских и субартерских изданака. На водоводну мрежу прикључено је 9.184 домаћинства, што је скоро 100% (99,95%) од укупног броја домаћинства. Поред тога, на водоводну мрежу је прикључено и 375 правних лица. Квалитет воде је незадовољавајући због присуства арсена и амонијака, док је у погледу микробиолошке исправности квалитет воде задовољавајући.

На канализациону мрежу 2019. године било је прикључено је 470 домаћинства, док је у 2021. години, према подацима Општинске управе тај број повећан на 647. Највећи део отпадних вода из домаћинства испушта се у септичке јаме, а преостале отпадне воде у канализациону мрежу.

Проблем управљања чврстим комуналним отпадом на подручју општине је изражен. Сва домаћинства у свим насељима општине обухваћена су организованим сакупљањем отпада, а отпад се одлаже на главну депонију, која се налази ван градског подручја (на регионалном путу Озаци – Жабал), деценијама је у употреби (санирана 2012. године), и нема негативних утицаја на животну средину. Међутим, осим главне депоније, постоји више дивљих депонија/сметлишта, које се спонтано стварају у насељима општине. Примарна сепарација отпада не постоји (изузев ПЕТ амбалаже), као ни рециклажа.

Инфраструктура

Саобраћајно-комуникативни значај општине Темерин везује се за територију АП Војводине и њену улогу ширег залеђа регионалног центра Новог Сада, те ослањање на међународне друмске коридоре. Услед недостатка пловних путева и ниског нивоа нефункционалности расположиве железничке инфраструктуре, друмски саобраћај има примарни значај.

Мрежу друмских саобраћајница на територији општине Темерин сачињавају државни путни правци и општински категорисани и некатегорисани путеви.

Мрежа општинских путева међусобно повезује сва насељена места са територије општине, при чему је највећи део категорисаних саобраћајница са савременим коловозним застором. Некатегорисани општински путеви су у већем делу пресвучени асфалтом, а у мањем делу туцаником или су у форми земљаних путева. На територији општине нема изграђених

мостова у функцији друмских саобраћајница. Густина путне мреже општине је усклађена са обласним и регионалним нивоом, док је значајно нижа од националног просека.

Територијом општине Темерин пролази железнички пружни правац бр. 306 Нови Сад (Римски шанчеви) – Бечеј – Хоргош – државна граница са Мађарском. Лоше стање пружног правца и пратеће инфраструктуре дозвољава врло низак ниво осовинског оптерећења вагона и крајње ограничену брзину кретања возних композиција (на око 20 км/х). На територији општине постоје две успутне железничке станице у Темерину и Бачком Јарку. На територији општине постоји 8 друмских прелаза преко пружних правца.

Територијом општине пролази мрежа мањих канала у саставу система Дунав – Тиса – Дунав, који немају пловни потенцијал у робном саобраћају. У функцији туристичке понуде је возња катамараном у оквиру Парка природе „Јегричка”.

На територији општине не постоје основни услови за развој мултимодалног саобраћаја и изградњу робно-транспортног чворишта.

Најприсутнији вид трансформисане и утрошене енергије на територији општине је електрична енергија. Општина Темерин се може сматрати примарним нето увозником електричне енергије. Дистрибуцију електричне енергије до крајњих потрошача (физичких и правних лица) на територији општине врши огранак „Електро дистрибуције Србије” д.о.о. (дистрибутивно подручје Нови Сад) „Електро дистрибуција Нови Сад”, која послује у саставу ЈП „Електропривреда Србије”.

Иако се може рећи да електрична енергија представља вид енергије која се у већој мери организовано допрема локалним домаћинствима, и дистрибуција гаса има врло важну улогу на територији општине Темерин. Сва насељена места општине у највећој мери су покривена гасоводном мрежом средњег и ниског притиска, док се дистрибуција гаса примарно врши дистрибутивним гасоводом ДГ-02-02 и разводним гасоводом РГ-04-15.

На територији општине, организовано снабдевање топлотном енергијом (даљинско грејање) присутно је само у насељеном месту Темерин. Производња и каснија дистрибуција топлотне енергије базира се на капацитетима топлане коју сачињавају два објекта у функцији са по три котла (објекти у центру насеља Темерин и у Старом парку).

Територију општине Темерин пресеца етапа магистралног нафтовода Елемир – Нови Сад.

Друштвено-привредни амбијент и квалитет живота локалног становништва у значајној мери одређују капацитет и карактеристике расположиве телекомуникационе инфраструктуре.

Вредност показатеља густине ТТ мреже (броја телефонских прикључака на 100 становника) ставља територију општине Темерин у знатно бољи положај у односу на обласни, регионални и национални просек. Инсталацијом и бројем корисника фиксне телефоније на територији општине примарно доминира предузеће „Телеком Србија” а.д., док одређени број корисника користи и услуге других оператера попут „SBB” д.о.о, ”ST Cable” д.о.о. и други. Сва насељена места општине покривена су мрежом фиксне телефоније. Највећи део територије општине Темерин покривен је сигналом мобилне телефоније са сва три оператера мобилне телефоније присутна на територији Републике Србије („Телеком Србије” а.д., „Telenor” д.о.о., „A1” д.о.о.). Јачина доступног сигнала је генерално задовољавајућа.

Иако су асортиман и квалитет услуга ЈП „Пошта Србије” на територији општине у великој мери усклађени са захтевима крајњих корисника, наспрам вредности индикатора – број становника по расположивој поштанској испостави, општина је значајно лошија од обласног, регионалног или националног просека. На територији општине, активне су и

одређене курирске службе, попут: „Aks express”, „Vex express” и осталих које примарно покривају територију града Новог Сада.

На територији општине Темерин послује неколико провајдера услуга везаних за интернет саобраћај. Примарно су то сви мобилни оператери (услуге мобилне интернет мреже), као и провајдери „Parabola net” (услуге wi-fi и ADSL интернета), „teSt Cable” d.o.o. (wi-fi интернет) или „SBB” d.o.o. (wi-fi и кабловски интернет), и други. Већина поменутих компанија нуди и услуге кабловског дистрибутивног система – КДС (преноса и дистрибуције радио и ТВ сигнала) на комплетној територији општине. Сви интернет и КДС оператери теже константном ширењу постојеће мреже и унапређењу пружених услуга у складу са захтевима потрошача.

На територији није активна ниједна ТВ или радио-емисиона станица локалног карактера. Општинска управа Темерин поседује имплементиран WEB портал за Е-управу.

Друштвени развој

Образовање, здравство, култура и спорт

Општина Темерин према степену развијености сврстана је у другу групу, односно међу локалне самоуправе чији је степен развијености у распону 80–100% републичког просека.³ Друштвени развој општине Темерин мерен индексом друштвеног развоја (ИДР) градова и општина био је 2018. године 49,30 (нпр. најнижи је Гацин Хан 30,5 и Мало Црниће 33,7; највиши Нови Београд 63,9 и Врачар 65,4).

Према *Попису становништва, домаћинстава и станова*, РЗС, 2011, у Темерину је 2,2% женског и 0,4% мушког становништва неписмено, од тога је изразито доминантна категорија жена 65+. Од укупног броја неписмених 1,3% је из градских насеља, а 1,1% из осталих. Школска спрема је лошија од просека Републике код високог и вишег, а боља код средњег образовања. Предшколска установа „Вељко Влаховић” је основана септембра 1966. године. Васпитање и нега деце предшколског узраста одвија се у пет објеката: „Пчелица” у Темерину, „Бамби” у Бачком Јарку, „Сунцокрет” у Телепу, „Ђурђевак” у Старом Ђурђеву и „Маслачак” у Сиригу. На подручју општине Темерин раде четири основне школе: Основна школа „Петар Кочић” у Темерину; Основна школа „Кокаи Имре” у Темерину (настава се у потпуности одвија на мађарском језику); Основна школа „Данило Зеленовић” у Сиригу (настава се одвија на српском језику од 1–8. разреда); Основна школа „Славко Родић” у Бачком Јарку. На територији општине основну школу 2020. године похађало је укупно 2.156 ђака. Средња школа „Лукијан Мушицки” у Темерину смештена је у дворцу који је био у власништву породице Фернбах. За споменик културе, ово изузетно здање из 18. века, проглашено је 1949. године. Због вишегодишњег интересовања деце, школа је тражила и добила дозволу и септембра 2016. године почело је са радом Одељење гимназије општег типа. Захваљујући томе, број ученика последњих година је порастао, јер заинтересовани гимназијалци не путују у околне градове. Први разред школске 2021/22. године уписало је 115 ученика, од тога је 81 ученик са територије општине Темерин.

ДЗ Темерин обезбеђује примарну здравствену заштиту за подручје општине Темерин и чине га Дом здравља, који се налази у Темерину, са здравственим станицама, које су лоциране у насељима Бачки Јарак и Сириг, и амбулантама Старо Ђурђево и Телеп. Зграда ДЗ је у добром стању, док је неким амбулантама потребна реконструкција.

---

³<https://ras.gov.rs/uploads/2019/01/uredba-o-utvrdivanju-jedinstvene-liste-razvijenosti-regiona-i-jedinica-l-2.pdf>

Културни центар општине Темерин располаже простором површине 600 м², који чине позоришна и биоскопска сала са 320 места, галерија и канцеларијски простор. Поред организовања књижевних вечери, Културни центар организује самосталне и групне изложбе. Културни садржаји намењени деци реализују се на оба језика. Организују се дечије представе, ликовне радионице, Дечја недеља, дечји фестивал „Колибри стар”. У новембру 2016. године потписан је уговор о пословно-техничкој сарадњи са Музејом Војводине ради реализације културних садржаја у депандансу Етно-парка „Брвнара” у Бачком Јарку. Од априла 2018. године Културни центар општине Темерин променио је име у Културни центар „Лукијан Мушицки” Темерин.

Јавна библиотека „Сирмаи Карољ” делатност обавља у централном објекту у Темерину и у огранцима „Петар Кочић” у Бачком Јарку и „Бранко Радичевић” у Сиригу. Располаже књижним фондом од око 64.000 књига, на српском и мађарском језику, из свих области.

Спортски савез општине основан је 2016. године, а у оснивању је учествовало 24 клуба са територије општине. Спортски савез има 40 чланова⁴. Општина Темерин има испуњене неопходне услове за несметано одвијање свих спортова присутних у општини. У клубовима тренира преко 1.300 пионира, јуниора и сениора који учествују на такмичењима свих нивоа. Спортска хала са пратећим објектима изграђена је 1982. године. У Бачком Јарку изграђена је спортска хала површине 1.500 м², са 750 места за седење. На територији општине постоји неколико фудбалских терена који су у веома добром стању, а постојање базенског комплекса (олимпијски базен и 2 базена са термалном водом) и 3 терена за спортове на песку омогућавају услове за припреме екипа у летњем периоду. Постоји и неколико трим стаза, од којих је најпосећенија стаза у Старом парку, мини пич терени са вештачком травом на неколико локација у општини, као и тениски терени.

Безбедност и социјална заштита

На територији општине Темерин оформљен је Савет за безбедност. У састав Савета улазе пет представника из редова локалне самоуправе, три представника државних органа (представник полиције, правосуђа и органа за прекршаје) и два представника медија. Координатор Савета шестомесечно подноси Скупштини текуће извештаје о раду Савета са предлогом мера, а након 5 година коначан извештај, чиме Савет престаје са радом. Савет разматра и проучава конкретна питања везана за превенцију безбедности на територији општине Темерин, у складу са законом и Статутом општине, врши анализу стања безбедности и након тога доноси Стратегију превенције безбедности општине Темерин за период од пет година, коју верификује Скупштина општине, најкасније у року од 6 месеци од усвајања ове Одлуке. На територији општине Темерин постоји 6 зона школа дефинисаних саобраћајном сигнализацијом. Од тога, једна зона школе у Бачком Јарку, једна зона школе у Сиригу и четири зоне школе у насељу Темерин. Такође, постављени су и брзински дисплеји који опомињу возаче да своју брзину прилагоде ограничењу брзине кретања у зони школе⁵.

Социјална заштита општине Темерин анализирана је са два аспекта. Први обухвата услуге социјалне заштите и новчана давања на националном нивоу, док други аспект приказује поменуте услуге са локалног нивоа.

---

⁴ Према адресару Спортског савеза <http://ssot.rs/dokumenta-2/>

⁵ Стратегија безбедности саобраћаја на путевима општине Темерин за период 2017–2020.

Млади

Општина Темерин на младо⁶ становништво гледа као на најважнији ресурс општине и тежи да им пружи сву потребну институционалну, финансијску и програмску подршку⁷. Локални акциони план за младе наводи највећи проблем са којим се сусрећу, а то је запошљавање након завршеног школовања. Међутим, они код младих виде спремност ка предузетништву и покретању сопственог посла, али им недостаје практично искуство.

На подручју општине Темерин током 2020. године било је око 27.629 становника, док млади чине 16,9%, што је благо изнад просека Србије са 16,4%⁸. Због тога, формирана Канцеларија за младе (КЗМ) све своје ресурсе усмерава креирању мера и услуга ради дугорочног задовољења потреба младих.

Развијеност невладиног сектора

На територији општине Темерин функционишу бројне организације цивилног друштва и невладиног сектора. Доминантни извор финансирања ових организација је буџет општине. Невладине организације (НВО) баве се промоцијом културног и уметничког стваралаштва, верског садржаја, неговањем традиције и обичаја, афирмацијом спорта, промоцијом туристичке понуде, социјалним давањима, заштитом природе, подршком економском развоју и сл.

Економски развој

Општина Темерин заузима површину од око 170 км², од чега на пољопривредну површину отпада 15.657 ха, а на шумску 10 ха. Границе општине су вештачки повучене линије, а у североисточном делу општине, граница је природна, јер се простире водотоком реке Јегричке. Дуж обале реке су мочварне врсте земљишта и слатине. У југоисточном делу граница је повучена насипом званим Римски шанац II. Насеље Темерин је административни центар општине, а налази се на надморској висини од 82 м и има око 19.500 становника. Налази се на раскрсници путева у средишњем и североисточном делу општинског подручја. Темерину припада 66% површине атара општине.

Целокупна територија општине налази се на Јужној Бачкој лесној тераси и оставља утисак готово потпуно равне површине. Река Јегричка протиче северним делом општине са неколико мањих каналисаних притока. Састав тла је прилично уједначен, а плодност земљишта природно висока. Преовлађују разни типови чернозема, а једино се дуж водотока јављају ритска црница и солончак, тј. делимично или потпуно заслањена земљишта. На подручју општине утврђено је присуство термоминералних вода.

У општини је изграђен спортско-рекреативни центар са базенима, у којима се користи лековита термоминерална вода која садржи сумпорне састојке, корисне за лечење ишијаса и реуматичних обољења. Поред насеља Темерин, општини припадају и насељена места Сириг

---

⁶ Сходно Члану 3 Закона о младима, омладина или млади су лица од навршених 15 година до навршених 30 година живота (*Службени гласник РС*, број 50/2011).

⁷ Локални акциони план за младе општине Темерин 2017–2021, *Службени лист општине Темерин*, број 19/2017.

⁸ *DevInfo* Србија и прорачун аутора.

и Бачки Јарак. Општина Темерин је по степену развијености сврстана у II групу (80–100% републичког просека).⁹

На простору општине Темерин, занатство и трговина имају дугу традицију. Изградњом и стављањем у промет железничке пруге Нови Сад – Темерин – Бечеј 1899. године, започет је индустријски развој Темерина као и пуштање у рад циглане и првих парних млинова. Тако је Темерин постао један од значајних привредних центара југоисточне Бачке области. Темерин је још 1799. године проглашен за пољску варошицу и добио је право на одржавање 4 сточна вашара годишње. Индустрија се убрзано развијала, па је осамдесетих година претекла пољопривреду, као главну привредну делатност. Општина Темерин и данас има релативно добро развијену инфраструктуру, коју чини железничка пруга, два регионална пута, близина ченејског аеродрома, а Просторним планом РС предвиђен је интензивни развој друмског и железничког саобраћаја. Фактори привредног раста општине се могу разврстати на природне, економске и факторе пословног окружења. Према Просторном плану РС, општина Темерин се налази у регији интензивног развоја првог значаја, што даје могућности за будући развој.

Структура привреде и предузетничка клима

Укупан број активних привредних субјеката који послују на територији општине Темерин износи 1.622, с тим што је број предузетника вишеструко већи у односу на број привредних друштава. Предузетничка клима у општини је испод нивоа Републике када су у питању привредна друштва. Број активних привредних друштава на 1.000 становника износи 14,48, што је испод нивоа републичког просека, док је број предузетничких радњи на 1.000 становника 45,59 што је изнад просека Републике (36,17 предузетничких радњи на 1.000 становника).

Пословање привредних субјеката

Број запослених у привредним друштвима чини око 40% укупно запослених на територији целе општине. У периоду од 2018. до 2020. године, број запослених у привредним друштвима је благо порастао, као и број привредних друштава, а приходи су у овом периоду имали континуирани раст. Обим пословних прихода привредних друштава по запосленом износи 7.252,721 динара. Према подацима АПР, од укупног броја привредних друштава са територије општине Темерин, мали број послује са губитком.

Број запослених код предузетника чини око 15% укупно запослених на територији целе општине. У 2019. години број запослених код предузетника је вишеструко порастао, а у 2020. години је настављен пораст броја запослених. Број предузетника је у 2019. години вишеструко повећан, а у 2020. години је уследио незнатни пад броја предузетника. Приходи су у 2019. години вишеструко повећани (нешто више од 12 пута), а у 2020. години су опали за нешто више од 10%. Обим пословних прихода по запосленом у предузетничком сектору у периоду 2018. до 2020. године износи 3.735,893 динара, а што је више од 50% мање него код привредних друштава, која су самим тим скоро дупло продуктивнија од предузетника. Према подацима АПР, од укупног броја предузетника са територије општине Темерин, у 2018. години је четири предузетника (од укупно 20) пословало са губитком, у 2019. години око 15% предузетника, а у 2020. години нешто више од 20% предузетника.

---

⁹ Уредба о утврђивању јединствене листе развијености региона и јединица локалне самоуправе за 2014. год. (Сл. гласник РС, бр. 104/2014).

Остварене инвестиције у нова основна средства, по карактеру изградње

У општини Темерин током 2019. године, највеће учешће *остварених инвестиција по карактеру изградње* је било у одржавање нивоа постојећих капацитета вредности 606,5 милиона динара, док према *техничкој структури* доминирају инвестиције у опрему са монтажом (656,8 мил. дин.) уз веће учешће домаће опреме (скоро 50%). Посматрајући учешће остварених инвестиција у нова основна средства *по делатностима*, током 2019. године у Темерину је највише инвестирано у пољопривреду, шумарство и рибарство (40,8%), а вредност инвестиција била је 456,2 милиона динара. Затим следи улагање у прерађивачку индустрију (34,2%), а на трећем месту су инвестиције у државну управу и социјално осигурање (12,2%). Најмање је инвестирано у уметност, забаву и рекреацију (0,2%).

Запосленост

Темерин има релативно висок ниво запослености и неубичајено низак ниво грађана који су регистровани као незапослени. Стопа запослености износи 77,80% и изнад је циљане вредности у Стратегији Европа 2020, која износи мин. 75%. Укупан број запослених на територији општине Темерин у 2020. години износи 9.555 лица, од тога су 70,43% запослени у правним лицима (привредна друштва, установе, задруге и друге организације), а 26,78% су приватни предузетници (лица која самостално обављају делатност) и запослени код њих, а 2,79% су регистровани индивидуални пољопривредници. Број запослених је од 2018. године до 2020. године бележио благи раст. У периоду после 2020. године овај тренд се наставио.

Незапосленост

Према подацима Националне службе за запошљавање, укупан број незапослених лица на крају 2020. године износио је 1.261. Број незапослених лица према подацима из новембра 2021. године¹⁰, био је 1.310, од тога су 801 (61%) биле жене.

Пољопривреда

Општина Темерин располаже *високим уделом пољопривредног земљишта (99,1%)* и изразито малим уделом шумског земљишта (0,6%) у укупној површини. Најзаступљенији тип земљишта је *чернозем* са својим варијететима. У структури пољопривредног земљишта по катастарским класама, доминира II (50%), а затим III (26%) и I (19%) класа квалитета.

Коришћено пољопривредно земљиште (КПЗ) покрива 14.480 ха, при чему *оранице и баите чине 96,6%*, а ливаде и пашњаци 2,1% КПЗ. У односу на 2012. годину, укупне површине КПЗ су смањене (0,7%), уз прерасподелу између категорија коришћења, са тенденцијом раста површина под воћем (67%) и виновом лозом (58,3%).

У општини Темерин регистровано је 1.367 пољопривредних газдинстава (ПГ), од чега је 1.349 породичних пољопривредних газдинстава (ППГ), а 18 ПГ су правна лица и предузетници (ППП). Пољопривредно земљиште доминантно је у власништу породичних пољопривредних газдинстава (71,2%).

Просечна величина КПЗ по пољопривредном газдинству износи 10,6 ха, што је мање у односу на Јужнобачку област (12,8 ха). Изражена је *уситњеност поседа*, с обзиром да преко 70% пољопривредних газдинстава има просечну величину КПЗ мању од 5 ха. Са друге стране, свега 0,8% газдинстава располаже поседима величине преко 100 ха, али овај мали број газдинстава управља трећином укупног КПЗ у Темерину.

¹⁰ Месечни статистички билтен Националне службе за запошљавање, новембар 2021.

Према Просторном плану општине, шумарство је узето у обзир као ресурс који треба обновити и унапредити уз континуирано газдовање овим привредно производним потенцијалом. Повећање шумских површина има за циљ да се повећа дрвна маса, која ће плански и наменски бити коришћена у дрвној индустрији и за енергетске потребе. Општина Темерин је војвођанска општина у којој је, због пољопривредне експлоатације чернозема као доминантног типа земљишта, дошло до потискивања површина под шумама. Услед недостатка шуме, као заштите од ветра, еолска ерозија је довела до девастације и одношења површинских слојева земљишта и огољавања овог тла. Предвиђене су конкретне мере Пројектом подизања шумских пољозащитних појасева на подручју општине Темерин, при чему су катастарске општине Бачки Јарак, Темерин и Сириг узете у обзир. Према плану за пошумљавање, површине под шумом са 0,25% би требало повећати на 0,28% укупне површине општине, што је и даље много мање од онога што је потребно да би се квалитет животне средине побољшао. Предвиђеним Пројектом се повећавају површине ваншумског зеленила, са акцентом на пољозащитне појасеве, који имају за циљ ублажавања негативног дејства еолске ерозије и климатских фактора. Према усвојеним стандардима у овој области, за потребе ових појасева не сме се искористити више од 2–2,5% укупног пољопривредног земљишта. Ови заштитни зелени појасеви се формирају дуж канала, асфалтних и пољских путева.

Ове мање зелене површине у перспективи треба да се проширују и повезују у мрежу засада ових ветрозащитних појасева, чиме ће се и површине шумског земљишта повећати и ублажавати ударе ветра и спречавати исушивање и ерозију тла.

Ветрозащитни појасеви структурално могу бити: непродувни појасеви, ажурни и продувни (пропустљиви) појасеви. Непродувни појасеви се састоје од дендрофлоре и чине га: стабла, круне и грмље дуж целог појаса. Иза појаса је затишје и нема ветра. Ови појасеви се користе за заштиту саобраћајница.

Примарна пољопривредна производња

На територији општине Темерин у 2018. години регистровано је 1.367 пољопривредних газдинстава на којима се обавља пољопривредна делатност. Забележено је 14.480 ха коришћеног пољопривредног земљишта, доминантно примарна ратарска производња. Најзаступљеније су оранице и баште са 13.984 ха, следе ливаде и пашњаци са 305 ха и окућнице са 22 ха. У сетвеној структури најзаступљенија су жита са 59,60%, следе површине под индустријским биљем 31,41%. У мањим процентима заступљене су следеће површине: крмно биље 0,53%; шећерна репа 4,72%; кромпир 0,12% и махунарке 0,09%. На подручју општине се на 74 пољопривредна газдинства налази 1.259 грла говеда, односно говедарском производњом се бави свега 10,2% газдинстава која се баве сточарском производњом. По *Анкети о структури пољопривредних газдинстава 2018*, свињарском производњом се бави 474 пољопривредних газдинстава на којима се налази 17.788 свиња. На 252 газдинства на подручју општине налази се 4.832 грла оваца. Козарском производњом се бави 84 газдинства на којима се налази свега 284 грла. Живинарском производњом, по подацима *Анкете о структури пољопривредних газдинстава 2018*, у општини се бавило 255 газдинстава на којима се налазило 291.012 комада живине. Према броју пчелињих друштава (по попису 2012. године) од 656 кошница, са покретним саћем је 492 и 148 кошница са непокретним саћем. Општина Темерин учествује са 2,9% са пчелињим друштвима у укупном броју пчелињих друштава која припадају Јужнобачкој области (22.617).

Тржишни субјекти у пољопривредној производњи

На подручју општине по подацима *Анкете о структури пољопривредних газдинстава 2018*. године, највећи део пољопривредних газдинстава су ППГ (98,7%, односно 1.349 газдинство

од 1.367 пољопривредних газдинстава). У 2021. години по подацима Управе за аграрна плаћања, регистровано је 1.570 ППГ, од чега је 1.430 газдинстава у активном статусу. Просечна површина КПЗ по ППГ 2018. године у Темерину износила је 7,6 ха (у Републици 5,2 ха), али је највећи број ППГ користио пољопривредно земљиште величине мање од 0,5 ха (33,7% од укупног броја ППГ). Ако се посматра економска величина, најзаступљенија су газдинства у категорији остварене стандардне вредности производње 0–2.000 евра (40,5% укупног броја ППГ општине).

Удружења у пољопривреди

Општину Темерин карактерише присуство великог броја успешних пољопривредних предузећа, која запошљавају локално становништво и упошљавају ресурсе у пољопривреди. Присутна је концентрација земљишних фондова у сектору правних лица, с обзиром да правна лица која чине 1,1% укупног броја пољопривредних газдинстава располажу за 29% укупног коришћеног пољопривредно земљишта општине (РЗС, 2018). Расте број регистрованих задруга, а задружно организовање се оцењује као добро развијено једино у сектору ратарске производње. Осим сектора пчеларства, удруживање пољопривредника није развијено, а недовољно је ефикасан и трансфер знања и информација у сектору пољопривреде.

Пољопривредна механизација и складишни капацитети

На подручју општине Темерин има 105 једноосовинских трактора, од којих је 95 (90,48%) старијих од 10 година. На 637 пољопривредних газдинстава забележено је 953 двоосовинских трактора, од којих су 844 старија од 10 година (88,56%). У Темерину има 94 комбајна од којих је 79 старије од 10 година (84,04%). Забележено је 1.947 објеката за смештај свиња, 738 објеката за смештај кока носиља, 296 објеката за смештај говеда и 284 објеката за смештај остале стоке. На подручју општине Темерин забележено је 1.160 кошева за кукуруз, 201 амбар и 22 силоса за смештај пољопривредних производа. У 2011. години забележено је и 4 сушаре и 16 објеката за силажу. Постоји 526 објеката за смештај пољопривредних машина и опреме и 4 хладњаче. Примећен је 1 стакленик и 128 пластеника у употреби.

Трансфер знања у пољопривреди

Најзначајнија институција за трансфер знања и информација у сектору пољопривреде јесте Пољопривредно стручна служба. Поред саветодавне службе, *Општинска управа општине Темерин*, у сарадњи са удружењима пољопривредника, ангажује се повремено на организацији предавања за пољопривреднике, а значајно се ангажује и у сегменту пружања подршке пољопривредницима при њиховом аплицирању на различите конкурсе (попуњавање конкурсне документације, пружање информација, обавештавање и слично).

Развијеност руралне економије кроз диверсификацију активности чланова пољопривредних газдинстава

У привредном животу општине Темерин најзначајније место припада трговинским предузећима, која чине више од 40% регистрованих привредних субјеката, затим следи индустрија која чини нешто више од 30% регистрованих привредних субјекта, па следе предузећа из области саобраћаја и терцијарних делатности¹¹. Према подацима Агенције за привредне регистре, укупан број активних привредних друштава на територији општине на дан 31. 12. 2017. године је 360, што чини 0,3% укупно активних привредних друштава у

¹¹ Подаци Општинске управе Темерин, октобар 2021.

Републици Србији, односно 1,1% укупно активних привредних друштава у АП Војводини, тј. 2,5% активних привредних друштава у Јужнобачкој области¹².

Као најзначајније предузеће се издваја ФКЛ „Темерин” (Фабрика котрљајућих лежаја за пољопривреду и пољопривредне машине) и ДТД „Рибарство”, док мала предузећа заузимају значајније место у привреди од предузећа средње величине. Од 14 предузећа средње величине, најбоље резултате остварују се у фирмама „Мистрал Комерц” д.о.о. које се бави производњом готове хране за домаће животиње и ДТД „Рибарство” у Бачком Јарку, које се бави производњом слатководне рибе¹³.

Мере подршке у сектору пољопривреде и руралног развоја на нивоу Општине

Општина Темерин преко Одељења за пољопривреду и инвестиције кроз бројне пројекте подстиче развој пољопривреде на територији општине. У последњим годинама, ЈЛС реализује једну меру подршке, и то субвенционисање камате за кредите који пољопривредни произвођачи узимају у банкама. Издвојена средства за меру су на годишњем нивоу 2 милиона динара, док је интензитет финансирања каматне стопе 100%. Значај ове мере проистиче из чињенице да на територији општине Темерин доминирају мала газдинства са 5–8 ха обрадивог пољопривредног земљишта, која често имају потешкоћа у прибављању средстава за финансирање пољопривредне производње. На основу спроведене анализе препоручује се спровођење ове мере подршке и у наредном планском периоду, као и даље унапређење Регистра пољопривредних газдинстава на територији ЈЛС, којим би се постигло унапређења комуникације са ПГ, као и смањење административних трошкова обавештавања.

Организациони аспекти подршке локалном економском развоју

Пословима локално-економског развоја у Општини Темерин баве се запослени из Одељења за привреду и локално-економски развој. Ово Одељење активно сарађује са осталим службама и одељењима на креирању и реализацији локалне политике економског развоја и стратешког планирања. Значајна функција организационе јединице за ЛЕР и подршку улагањима јесте да има активан континуирани и систематски приступ привлачењу инвестиција, што подразумева следеће активности: реализацију инвестиционих пројеката, разјашњења и одговоре на недоумице потенцијалних инвеститора, промоцију инвестиционих потенцијала ЈЛС, поседовање ажуриране базе о локацијама за инвестирање, као и континуирану подршку постојећој локалној привреди.

Општина Темерин има релативно развијен механизам систематског привлачења инвестиција кроз Одељење које је надлежно за привреду и локални економски развој. Организациона јединица за ЛЕР и подршку улагањима има спремне информације за инвестирање, о расположивости локација, расположивости радне снаге, стању комуналне инфраструктуре, о пословним субјектима, информације о добијању грађевинске дозволе итд.

Промоција инвестиционих потенцијала се континуирано спроводи и активно учествује на сајмовима привреде у сарадњи са републичким институцијама као што су Развојна агенција Србије, Туристичка организација Србије и сл.

Додатно се организују обуке за стицање додатних знања и вештина.

---

¹² Стратегија привреде општине Темерин за период до 2018–2023. године, Општинска управа Темерина. web.link: <https://temerin.rs/opstina-temerin/privreda/privreda-dokumenta/> (приступ на дан: 20. 10. 2021), стр. 25.

¹³ Исто.

Локална самоуправа је значајно унапредила ефикасност пружања услуга привреди, пре свега, захваљујући електронској управи и сервисима као што су: е-дозволе и е-зуп.

Препорука је да општина успостави и географски информациони систем, како би се олакшало планирање развоја локалне заједнице. Самим тим би се олакшао рад организационе јединице за ЛЕР у привлачењу потенцијалних инвестиција, праћења и усмеравања развоја економске инфраструктуре, а уједно би допринело скраћењу процедура, већој транспарентности и прецизности у планирању инфраструктурног опремања, што би довело до смањења укупних трошкова рада локалне администрације.

У циљу побољшања привредног амбијента и положаја привредних субјеката, локална самоуправа припрема разне програме развоја ЈЛС, планове запошљавања становништва за коју сврху је формиран Савет за запошљавање, обезбеђује субвенције из буџета ЈЛС, обавештава привредне субјекте о могућности добијања субвенција из буџета РС и сл.

Општина реализује мере активне политике запошљавања у сарадњи са Националном службом за запошљавање, прати дешавања на локалном тржишту рада како би могла брзо да реагује и укључи се у реализацију уколико се укаже интересовање привреде. Одељење за привреду и локално-економски развој може да има кључну улогу код слања писма послодавцима, њиховог анимирања, прикупљања попуњених намера, систематизације, анализе и представљања резултата (тражених профила) на састанку свих заинтересованих страна. Исто тако, Одељење за привреду и локално-економски развој треба да координира и окупља све релевантне партнере: Националну службу за запошљавање, школску управу, Привредну комору, послодавце итд.

Туризам и угоститељство

У привредном животу општине Темерин туризам као привредна грана до сада није заузимао значајно место и поред присутних природних и културно–историјских ресурса, који могу да постану значајне туристичке атрактивности, не само ове општине већ и шире гледано, Јужнобачког управног округа и АП Војводине. Као најзначајније природне атрактивности у општини Темерин се издвајају: Парк природе „Јегричка” на истоименој речици; Рибњак „Језеро” у Бачком јарку; Рибњак „Бушидо” у Темерину; 15.000 ха ловишта на територији општине; термоминералне воде.

На територији општине постоји одговарајући број смештајних капацитета који би могли да одговоре потребама туристичке тражње. Оно што је приметно је да одређен број објеката још увек није категорисан.

Општина Темерин у последњих пет година бележи раст и у броју туриста и у броју остварених ноћења туриста. Остварени су релативно добри резултати у броју остварених ноћења и броју туриста, имајући у виду број смештајних капацитета и укупну туристичку понуду са којом располаже. Број запослених у сектору услуга и смештаја у општини Темерин у последњих пет година имао је растући тренд, и то са 148 лица 2015. године до 221 лица 2019. године.

Имајући у виду велики број природних и друштвених (културно-историјских/антропогених) ресурса којима општина Темерин располаже, као перспективни видови туризма се могу издвојити:

Ловни туризам – у општини Темерин постоје следећа ловачка удружења: ЛУ „Фазан” у Темерину; ЛУ „Сириг” у Сиригу; ЛУ „Бачки Јарак” у Бачком Јарку. У ловиштима се врши лов ситне дивљачи (срна, фазан, препелица, лисица и последњих година присутан је и шакал као штеточина, која иначе наноси велике проблеме ловиштима);

Риболовни туризам – у општини Темерин постоје повољни услови за развој риболовног туризма. Као главни риболовни терени могу се навести: река Јегричка; риболовни терени у Парку природе „Јегричка”; Рибњак „Језеро” у Бачком Јарку; Рибњак „Бушидо” у Темерину;

Бањски туризам- поред чињенице да на територији општине постоје термални извори, исти се не користе за развој овог вида туризма. На основу испитивања, утврђено је да вода припада хидрокарбонатним водама, подгрупа натријум-хидро-карбонатне воде. С обзиром на минеролошке карактеристике и балнеолошке особености, изузетно успешно лечи дегенеративна обољења и ванзглобни реуматизам, дерматолошке и гинеколошке болести, а има и бактерицидна својства;

Манифестациони туризам – туризам догађаја – општина Темерин има веома богат програм манифестација: „Јануарски међународни сајам вина”, „Еко-радна акција” – ЈЕГРИЧКА, „Ускршњи обичаји – Поливачи”, „Пешачимо у природи” – Јегричка, „Вуково лето” годишњи концерт, „Деца чувари традиције – Ђерам”, „Ђурђевдански дани”, Сајам ракије регије Бачке и Темерински сајам ракије, „Колибри СТАР”, „Просто к’о пасуљ”, Камп „48 сати Јегричке”, „Петру за Петровдан”, „Илинданске Свечаности – „Шlésnar, Ликовна колонија „Јегричка”, Међународна ликовна колонија „Такт”, „Сиришко прело”, Јужнобачки фестивал лудаја, „Сачувајмо од заборава и Мали пијац”, Јесењи вашар „Тини” Темерин, Изложба „ТАКТ”, Годишњи концерт КУД „Бранко Радичевић”, „Ноћ куповине”, Новогодишњи мини вашар итд.);

Излетнички туризам – као главно излетиште на територији општине Темерин се издваја Парк природе „Јегричка”, а ту су и већ споменути рибњаци „Бушидо” и „Језеро”; *Фото сафари* (катамаран „Чигра” плови од јула 2017. године кроз простор који има највећи степен заштите. Вожња у трајању од око сат времена стартује код Информативног центра Парка природе „Јегричка” у Темерину и води све до осматрачнице близу Жабља, где се заинтересованим туристима нуди и birdwatching);

Спортско-рекреативни-welness и спа туризам – општина поседује одговарајућу спортско-рекреативну инфраструктуру која може да употпуни боравак туриста и обогати ванпансионску туристичку понуду, а неки од објеката су: базенски комплекс, травната површина за одмор и рекреацију, терени за одбојку на песку, игралиште за забаву;

Транзитни туризам – имајући у виду да поред општине пролази ауто-пут Е-75 (европски коридор 10), постоји могућност да се изградњом одговарајућих смештајних капацитета и одговарајућом промотивном политиком људи у пролазу коридором заинтересују за краће боравке у општини;

Рурални туризам – на територији општине постоји неколико појавних облика овог вида туризма: *салаши* (Буџин, Био салаш ИДЕИ, Антеро салаш, Жути салаш, Алба Ергела);

Винарије и вински туризам – „Виндуло”, Винарија „Аџић”, Винарија „Кабач”, Породично газдинство „Јурић”; *брвнаре и завичајне куће* (брвнара у Бачком Јарку и завичајна кућа „Тájház” у Темерину којом управља темеринска ликовно стваралачка колонија);

Пчеларство са пчеларским газдинствима и удружењима (пчеларско газдинство „Говедарица”, пчеларско газдинство „Бабић Борислав” у Сиригу, Удружење пчелара „Еко пчелар” у Бачком Јарку, Пчеларско удружење „Сигети Шандор”).

Трговина

На територији општине Темерин у опсервираном периоду трговало се: пшеницом у количини од 5.342 т; кукурузом, 51.356 т; свињама, 1.285 т; говедима 161 т; јајима, 37.741 хиљада комада, и млеком и млечним производима 1.102 хиљада тона.

Највећи број предузећа бави се трговином на велико и мало и поправком моторних возила и мотоцикала (40,4% предузећа), затим прерађивачком индустријом (25,5%), пољопривредом (8,3%), грађевинарством (7,7%) итд. С друге стране, највећи број предузетника, такође се бавио трговином на велико и мало и поправком моторних возила и мотоцикала (24,1%), затим следе прерађивачка индустрија (19,6%), саобраћај и складиштење (14,8%), грађевинарство (13,9%), услуге смештаја и хране (7,4%) итд. Дакле, може се закључити да се од свих средњих предузећа највећи промет одвија у секторима пољопривреде и прерађивачке индустрије (у оквиру производње прехранбених производа) чију базу, односно највећи део вредности финалног производа представљају сировине из сектора пољопривреде. Значајно је навести да на територији општине Темерин, у оквиру трговачке делатности послује 222 субјекта.

3. Визија општине Темерин

„Темерин је чиста и зелена општина са уређеном инфраструктуром, атрактивна за живот, рад и заснивање породице, препознатљива по мултикултуралности и толеранцији, општина која континуирано ради на јачању предузетничких капацитета, остварењу туристичких потенцијала и унапређењу социо-економских услова, уз очување одрживог, сигурног и безбедног окружења”.

4. Приоритетни циљеви општине Темерин

РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ 0. УНАПРЕЂЕЊЕ ЈАВНЕ УПРАВЕ

Стратешки циљ:

До краја 2030. године унапредити квалитет услуга Општинске управе према грађанима и привреди, повећати капиталне инвестиције и унапредити управљање људским ресурсима.

Допринос Циљевима одрживог развоја Агенде 2030. УН

Циљ 16. Мир, правда и снажне институције

Потциљ 16.5. Знатно умањити корупцију и примање мита у свим њиховим облицима

Потциљ 16.6. Развити ефикасне, одговорне и транспарентне институције на свим нивоима

Потциљ 16.7. Осигурати одговорно, инклузивно, партиципативно и репрезентативно одлучивање на свим нивоима

SWOT АНАЛИЗА

SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) анализа представља анализу екстерних (снаге и слабости) и интерних (шансе и претње) фактора. Ова анализа представља основу за стратешко планирање, односно дефинисање будућих циљева, пројеката и мера.

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> ● Дигитализовани водови – вода, канализација, топловод, електро водови, оптички и комуникациони водови ● Општинска управа користи све софтвере и програме које су донирале надлежна републичка министарства – матичне књиге, ЛПА, ЦЕОП, (нема скраћеница) дечији додатак, борачко-инвалидска заштита... ● Општинска управа користи и софтвере које је сама развила/купила – писарница (вођење предмета и праћење тока предмета), УЉР... ● Извршена промена кућних адреса у сарадњи са Републичким геодетским заводом ● Нема вишка запослених у Општинској управи, јавним предузећима и установама	<ul style="list-style-type: none"> ● Није усвојен нови План капиталних инвестиција услед пандемије Covid-19 ● Општина није успоставила у потпуности јединствено управно место ● Незадовољавајућа опремљеност ИТ опремом (рачунари, штампачи, брзи скенери са аутоматским увлачењем страница, итд.) јавним предузећима и установама ● Потреба за унапређењем рачунарске мреже и мрежне опреме у Општинској управи ● Недовољно запослених у Општинској управи – инспектори, инжењери, правници, службеник за УЉР, ИТ администратори, итд. ● Не постоји обједињена наплата рачуна за локална јавна предузећа

<ul style="list-style-type: none"> ● Део запослених у Општинској управи поседује довољно капацитета за рад на донаторским пројектима (ЕУ, УН агенције, стране амбасаде, итд.) ● Уведен систем финансијског управљања и контроле ● Одлична наплата пореза на имовину ● Општина је увела редовну праксу партиципативног буџетирања ● Добра сарадња општинског руководства и Општинске управе са удружењима грађана ● Сви запослени у Општинској управи поседују лиценциран софтвер 	<ul style="list-style-type: none"> ● ГИС није успостављен ● Мали број пројеката и иницијатива за јавно приватна партнерства ● Део запослених у Општинској управи, јавним предузећима и установама не поседују довољно капацитета за припрему и спровођење пројеката из ЕУ и других фондова ● Делимично је извршена дигитализација рада Скупштине општине ● Недостатак стручних кадрова ● Недостатак канцеларијског простора у Општинској управи ● Непотпуна база волонтера на нивоу општине
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> ● Наставак развоја Е-управе ● Већа партиципација грађана и привреде у процесу доношења општинских одлука ● Јавно-приватна партнерства ● Оријентисаност државе ка реформама ● Могућност регионалне сарадње и повезивање са другим локалним самоуправама и другим институцијама и вишим нивоима власти ● Сарадња са цивилним сектором у припреми и реализацији предлога пројеката ● Коришћење доступних фондова за реформу администрације, за развој управе (за ГИС пројекте, за унапређење система менаџмента у Општинској управи, за пројекте дигиталне инфраструктуре, итд.) као и за едукацију кадрова ● Наставак процеса придруживања ЕУ и преговора са ЕУ о испуњењу поглавља 	<ul style="list-style-type: none"> ● Одлив образовног кадра у веће средине и у иностранство ● Недовољна трансферна средства за пренете надлежности – образовање, социјалну заштиту, итд. ● Нижи коефицијенти за службенике у општинским управама од плата службеника на истим пословима у градским управама ● Одлагање примене новог Закона о платама службеника и намештеника у АП и ЈЛС

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 0.1. Ефикасна локална администрација

Приоритетни циљ 0.1. Ефикасна локална администрација	Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност 2030.
До краја 2030. године унапредити квалитет услуга Општинске управе према грађанима и привреди кроз модернизацију услуга и увођење система електронске управе	0.1.1. Електронске услуге које се пружају грађанима и привреди	3	5
<p>Опис мера:</p> <p>Мере које су планиране да се спроведу у периоду 2022–2030. године односе се на активности које су усмерене на модернизацију рада Општинске управе Темерин кроз набавку и модернизацију постојеће ИТ и друге опреме и софтверских решења, као и увођење ИСО стандарда квалитета.</p> <p>Такође, одређени број мера односи се на израду пројектно-техничке документације и грађевинске радове у циљу побољшања услова за пружање услуга грађанима, а мере које ће бити спроведене су информативно-едукативне, институционално-управљачко-организационе и инвестиционе.</p> <p>Предвиђене мере ће бити финансиране из општинског буџета, али и из средстава са виших нивоа власти и кроз програме и пројекте међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд.).</p> <p>Општинска управа Темерин сваке године планира део средстава за реализацију горе наведених мера.</p> <p>Период реализације: 2022–2030. године</p>			

МЕРЕ:

Мера 0.1.1.	Модернизација система рада Општинске управе
Мера 0.1.2.	Унапређење постојећих и увођење нових електронских услуга
Мера 0.1.3.	Даљи развој и унапређење Географског информационог система у Општинској управи
Мера 0.1.4.	Успостављање дигитализације рада Скупштине општине
Мера 0.1.5.	Ажурирање база података локалних јавних предузећа

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 0.2. Развој људских ресурса

Приоритетни циљ 0.2. Развој људских ресурса	Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност 2030.
До краја 2030. године унапредити систем управљања људским ресурсима у Општинској управи Темерин	0.2.1. Број обука, семинара и тренинга које су похађали запослени из општинске управе	16 на годишњем нивоу	20 на годишњем нивоу
	0.2.2. Процент издвајања из општинског буџета за потребе стручног усавршавања запослених у Општинској управи	До сада 0,8% од укупног буџета који је намењен исплати плата у Општинској управи	Предлог: 1% издвајања од укупног буџета који је намењен исплати плата у Општинској управи

Опис мера:

Мере који су планиране да се спроведу у периоду 2022–2030. године односе се на активности које су усмерене на унапређење и развој људских ресурса у Општинској управи Темерин.

Мере које ће бити спроведене су информативно-едукативне и институционално-управљачко-организационе.

Мере ће бити финансиране из општинског буџета, али и из средстава са виших нивоа власти и кроз програме и пројекте међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд.).

Општинска управа Темерин тренутно не располаже информацијама о средствима која ће бити неопходна за реализацију мера.

Период реализације 2022–2030. године.

МЕРЕ:

Мера 0.2.1.	Израда и спровођење годишњих програма стручног усавршавања запослених у Општинској управи, јавним предузећима и установама, заснованих на анализи потреба за стручним усавршавањем
Мера 0.2.2.	Унапређење механизма за праћење, оцењивање и вредновање запослених у Општинској управи

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 0.3. Јавна безбедност

Приоритетни циљ 0.3.	Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност 2030.
Јавна безбедност До краја 2030. године унапређени су капацитети Општинске управе, јавних предузећа и установа за реаговање у ванредним ситуацијама и побољшана је безбедност у саобраћају на целој територији општине	0.3.1. Број усвојених програма који таргетирају јавну безбедност	До сада 3 на годишњем нивоу	Не мање од 3 на годишњем нивоу
	0.3.2. Процент издвајања из општинског буџета за потребе јавне безбедности	До сада 0,9% од укупног буџета	Предлог: 1,5% издвајања од укупног буџета
Опис мера: Мере који су планиране да се спроведу у периоду 2022–2030. године односе се на активности које су усмерене активности обезбеђења јавне безбедности на територији општине Темерин. Мере које ће бити спроведене су едукативно-техничке и институционално-управљачко-организационе. Мере ће бити финансиране из општинског буџета, али и из средстава са виших нивоа власти и кроз програме и пројекте међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд.). Општинска управа Темерин сваке године планира део средстава за реализацију горе наведених мера. Период реализације: 2022–2030. године.			

МЕРЕ:

Мера 0.3.1.	Израда пројеката за управљање ванредним ситуацијама (План евакуације) у школама и свим јавним установама
Мера 0.3.2.	Повећање безбедности деце и осталих учесника у саобраћају
Мера 0.3.3.	Јачање кадровских капацитета у служби за ванредне ситуације
Мера 0.3.4.	Подршка реализацији и праћење спровођења програма ванредних ситуација, заштите и спасавања, цивилне заштите и ватрогасне службе на територији општине Темерин

РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ 1. Развој инфраструктуре и заштита животне средине

Стратешки циљ:

До краја 2030. године припремити сву неопходну просторно-планску и пројектно-техничку документацију у циљу реконструкције постојеће и изградње нове инфраструктуре из области управљања отпадом, енергетске ефикасности, саобраћајне, водоводне, канализационе, електро-енергетске, информатичке, каналске и телекомуникационе инфраструктуре и спровести обуке деце, грађана, привредника и пољопривредника о заштити животне средине.

Допринос циљевима одрживог развоја УН – Агенда 2030.

Циљ 6. Чиста вода и санитарни услови

Потциљ 6.1. До 2030. године постићи универзални и једнак приступ безбедној и приступачној пијаћој води за све

Потциљ 6.2. До 2030. године постићи приступ одговарајућим и правичним санитарним и хигијенским условима за све, окончати отворену дефекацију, а посебно пажњу обратити на потребе жена и девојака и осталих угрожених особа

Потциљ 6.3. До 2030. године побољшати квалитет воде смањењем загађења, елиминисајући одлагање и минимизирање испуштања опасних хемикалија и материјала, преполовити удео необрађених отпадних вода и значајно повећати рециклирање и безбедну поновну употребу воде

Потциљ 6.5. До 2030. године применити интегрисано управљање водним ресурсима на свим нивоима, укључујући прекограничну сарадњу

Циљ 7. Доступна обновљива енергија

Потциљ 7.3. До 2030. године удвостручити глобалну стопу побољшања енергетске ефикасности

Циљ 11. Одрживи градови и заједнице

Потциљ 11.3. До 2030. године побољшати инклузивну и одрживу урбанизацију и способност за партиципативно, интегрисано и одрживо планирање и управљање људским насељима у свим земљама

Циљ 12. Одговорна потрошња и производња

Потциљ 12.2. До 2030. године постићи одрживо управљање и ефикасно коришћење природних ресурса

Потциљ 12.5. До 2030. године знатно смањити стварање отпада превенцијом, смањењем, рециклирањем и поновном употребом

Циљ 13. Акција за климу

Потциљ 13.2. Интегрисати мере климатских промена у националне политике, стратегије и планирање

Потциљ 13.3. Побољшање образовања, подизања свести и људских и институционалних капацитета за ублажавање климатских промена, прилагођавање, смањење утицаја и рано упозоравање

SWOT АНАЛИЗА

SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) анализа представља анализу екстерних (снаге и слабости) и интерних (шансе и претње) фактора. Ова анализа представља основу за стратешко планирање, односно дефинисање будућих циљева, пројеката и мера.

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> ● Повољан географски положај ● Повољне земљишне и хидрографске карактеристике ● Изражен геотермални потенцијал ● Значајне потенцијалне количине биомасе из остатака у примарној пољопривредној производњи ● Добра функционалност система за водоснабдевање ● Повољна динамика ширења канализационе мреже ● Сва домаћинства у систему за прикупљање комуналног чврстог отпада ● Санирана главна депонија комуналног отпада и нема негативних утицаја на животну средину ● Постојање приватних иницијатива у погледу одрживог управљања отпадом ● Законом заштићена природна добра (Парк природе „Јегричка”, СП „Стари парк” у Темерину) ● Већи број удружења грађана у области екологије и заштите животне средине ● Подршка локалне самоуправе еколошким друштвима и финансирање еколошких активности 	<ul style="list-style-type: none"> ● Незадовољавајући квалитет површинских и подземних вода (прва издан) ● Неискоришћен геотермални потенцијал ● Лош квалитет воде за пиће (са становишта хемијске исправности) ● Велики број домаћинстава није прикључен на канализациону мрежу ● Недовољна сепарација и рециклажа чврстог отпада ● Непостојање мониторинга аерозагађења (нема мерних станица) ● Непостојање система мониторинга квалитета пољопривредног земљишта (плодност, тешки метали, пестициди итд.) ● Непостојање мониторинга квалитета површинских вода ● Мала површина општине под парковима/јавним зеленилом ● Мале површине под шумом
МОГУЋНОСТИ	ПРЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> ● Доношење нове и усаглашавање постојеће законске регулативе у области заштите животне средине са ЕУ прописима ● Доступност и коришћење републичких 	<ul style="list-style-type: none"> ● Климатске промене ● Недовољно искоришћени услови за финансирање обновљивих извора енергије ● Споро напредовање у приступању ЕУ и

<p>и страних фондова за спровођење пројеката у области заштите животне средине</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Искоришћење обновљивих извора енергије ● Привлачење страног капитала у пројекте извора обновљиве енергије ● Геотермална енергија и развој здравственог туризма ● Изградња новог пречистача отпадних вода и проширење канализационе мреже ● Јавне акције чишћења појединих локација ● Коришћење локалних медија и других начина промоције и едукације становништва ● Изградња фабрике воде ● Међуопштинска, међурегионална и међудржавна сарадња у погледу заједничких пројеката везаних за екологију и ЗЖС ● Сарадња са научним/стручним институцијама/организацијама, у погледу пројеката везаних за екологију и ЗЖС 	<p>могућности коришћења одговарајућих ЕУ фондова</p>
--	--

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 1.1. Заштита животне средине путем концепта одрживог развоја – зелена инфраструктура

Приоритетни циљ 1.1.	Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност 2030.
<p>Заштита животне средине путем концепта одрживог развоја – зелена инфраструктура</p>	1.1.1. Број уређених јавних паркова	4	минимум 8
<p>До краја 2030. године значајно су изграђене и реконструисане зелене површине јавне намене на целој територији општине и увећане су постојеће шумске површине</p>	1.1.2. Број дечијих игралишта (реконструисаних и нових)	15	минимум 20
	1.1.3. Процент укупне површине под шумама	0,5%	минимум 0,7%

Опис мера:

Мере које су планиране да се спроведу у периоду 2022–2030. године односе се на активности које су усмерене на изградњу и уређење зелених површина, површина спорта и рекреације, тргова, скверова, комуналних и инфраструктурних објеката јавне намене на територији општине.

Мере које ће бити спроведене су инвестиционе и регулаторне.

Предвиђене мере ће бити финансиране из општинског буџета, али и из средстава са виших нивоа власти и кроз програме и пројекте међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд.).

Општинска управа Темерин сваке године планира део средстава за реализацију горе наведених мера.

Период реализације 2022–2030. године.

МЕРЕ:

Мера 1.1.1.	Планирање и прибављање земљишта и развој јавних зелених површина (паркова, вртова), површина спорта и рекреације, тргова, скверова, комуналних и инфраструктурних објеката у свим приградским и сеоским насељима
Мера 1.1.2.	Доношење општинских аката којима се успоставља, уређује, управља и врши мониторинг над свим зеленим површинама у општини – израда катастра зелених површина
Мера 1.1.3.	Изградња и реконструкција дечјих игралишта
Мера 1.1.4.	Подизање нивоа знања и еколошке свести становништва о потреби и начинима очувања животне средине

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 1.2. Унапређење енергетске ефикасности

Приоритетни циљ 1.2.	Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност 2030.
Унапређење енергетске ефикасности До краја 2030. године применити мере енергетске ефикасности у свим јавним установама, а делимично и у приватним објектима	1.2.1. Примена мера енергетске ефикасности у јавним установама (поседовање енергетског пасоша)	5	100%
	1.2.2. Примена мера енергетске ефикасности у приватним објектима (приватне куће и стамбене зграде)	44 приватне куће	Минимум 50 приватних кућа и стамбених зграда на годишњем

			нивоу
<p>Опис мера:</p> <p>Мере које су планиране да се спроведу у периоду 2022–2030. године односе се на активности које су усмерене на реконструкцију јавних установа и институција, али и индивидуалних и колективних стамбених објеката, у циљу повећања енергетске ефикасности (замена столарије, фасаде, крова), као и на инсталацију и коришћење обновљивих извора енергије и енергетски ефикасне опреме у јавним предузећима, установама и институцијама на територији општине Темерин.</p> <p>Мере које ће бити спроведене спадају у групу инвестиционих мера.</p> <p>Предвиђене мере ће бити финансиране из општинског буџета, али и из средстава са виших нивоа власти и кроз програме и пројекте међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд.).</p> <p>Општинска управа Темерин сваке године планира део средстава за реализацију горе наведених мера.</p> <p>Период реализације 2022–2030. године.</p>			

МЕРЕ:

Мера 1.2.1.	Унапређење енергетске ефикасности јавних установа и институција
Мера 1.2.2.	Унапређење енергетске ефикасности индивидуалних и колективних стамбених објеката
Мера 1.2.3.	Изградња јавне расвете

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 1.3. Управљање комуналним отпадом

Приоритетни циљ 1.3.	Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност 2030.
Управљање комуналним и осталим отпадом До краја 2030. године успостављен је функционалан и одржив систем управљања отпадом и извршена је рекултивација бар 50% девастираног земљишта	1.3.1. Број несанитарних депонија	1	0
	1.3.2. Број несанитарних дивљих депонија	5	0
	1.3.3. Процент отпада који се рециклира	0%	20%
	1.3.4. Процент домаћинстава која врше примарну сепарацију отпада	0%	100%
	1.3.5. Процент рекултивисаног девастираног земљишта	0%	100%

Опис мера:

Мере које су планиране да се спроведу у периоду 2022–2030. године односе се на активности које су усмерене на санацију и рекултивацију старог сметлишта и дивљих депонија, набавку посуда за примарну селекцију отпада и изградњу објеката за секундарну сепарацију, рециклажу и компостирање.

Мере које ће бити спроведене су инвестиционе и институционално-управљачко-организационе.

Предвиђене мере ће бити финансиране из општинског буџета, али и из средстава са виших нивоа власти и кроз програме и пројекте међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд.).

Општинска управа Темерин сваке године планира део средстава за реализацију горе наведених мера.

Период реализације 2022–2030. године.

МЕРЕ:

Мера 1.3.1.	Санација и рекултивација старог сметлишта (постојеће депоније) и дивљих депонија на целокупној територији општине
Мера 1.3.2.	Набавка специјализованих возила, посуда за одлагање комуналног отпада и посуда за примарну селекцију отпада за привреду и домаћинства
Мера 1.3.3.	Изградња рециклажних дворишта
Мера 1.3.4.	Јачање капацитета ЈКП и ЈЛС и међуопштинске и регионалне сарадње за формирање Регионалног центра за управљање отпадом

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 1.4. Квалитетно и поуздано водоснабдевање, одношење и пречишћавање отпадних вода

Приоритетни циљ 1.4.	Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност 2030.
Квалитетно и поуздано водоснабдевање, одношење и пречишћавање отпадних вода До краја 2030. године обезбеђена је чиста и здрава пијаћа вода за	1.4.1. Процент домаћинстава прикључених на водоводну мрежу	99,95%	100%
	1.4.1а Процент узорака пијаће воде са физичко-хемијском неисправношћу	100%	0%
	1.4.1б Процент узорака пијаће воде са микробиолошком неисправношћу	0%	0%

све становнике општине, а 70% отпадних вода се одводи и пречишћава	1.4.2. Процент домаћинстава прикључених на канализациону мрежу	5,11% (2019) 7,04% (2021)	65%
	1.4.3. Процент отпадних вода који се пречишћавају	0	65%

Опис мера:

Мере које су планиране да се спроведу у периоду 2022–2030. године односе се на активности које су усмерене на изградњу и реконструкцију водоводне и канализационе мреже, изградњу постројења за пречишћавање отпадних вода и изградњу новог изворишта за водоснабдевање.

Мере које ће бити спроведене спадају у групу инвестиционих мера.

Предвиђене мере ће бити финансиране из општинског буџета, али и из средстава са виших нивоа власти и кроз програме и пројекте међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд.).

Општинска управа Темерин сваке године планира део средстава за реализацију горе наведених мера.

Период реализације: 2022–2030. године.

Носиоци реализације: Општинска управа општине Темерин и ЈКП.

МЕРЕ:

Мера 1.4.1.	Изградња новог система за водоснабдевање – обезбеђење пијаће здраве воде за све становнике општине Темерин
Мера 1.4.2.	Уређење каналске мреже за наводњавање и одводњавање
Мера 1.4.3.	Уређење канала и потока
Мера 1.4.4.	ГИС база и база за смањење губитака у водоснабдевању
Мера 1.4.5.	Изградња нове и реконструкција постојеће канализационе мреже у Темерину и селима
Мера 1.4.6.	Изградња постројења за пречишћавање отпадних вода
Мера 1.4.7.	Набавка енергетски ефикасних водоводних и канализационих пумпи

РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ 2. Унапређење друштвених делатности

До краја 2030. године унапредити социјалне услуге и здравствену заштиту, побољшати културну понуду општине и квалитет образовања, али и поспешити услове за бављење спортом, сарадњу са организацијама цивилног друштва и безбедност у саобраћају уз примену принципа родне равноправности у свим сегментима друштвених делатности.

Допринос Циљевима одржвог развоја УН – Агенда 2030.

Циљ 1. Свет без сиромаштва

Потциљ 1.3. Применити одговарајуће националне системе социјалне заштите и мере за све, укључујући и најугроженије и до краја 2030. године обухватити значајан број сиромашних и рањивих

Циљ 3. Добро здравље

Потциљ 3.4. До 2030. године смањити за трећину преурађене смртности од незаразних болести превенцијом и лечењем и промовисањем менталног здравља и благостања

Потциљ 3.5. Јачање превенције и лечења злоупотребе опојних супстанци, укључујући злоупотребу опојних дрога и штетну употребу алкохола

Циљ 4. Квалитетно образовање

Потциљ 4.2. До 2030. године обезбедити да све девојчице и дечаки имају приступ квалитетном развоју у раном детињству, бризи и предшколском образовању како би били спремни за основно образовање

Потциљ 4.4. До 2030. године значајно повећати број младих и одраслих који имају одговарајуће вештине, укључујући техничке и стручне вештине, за запошљавање, пристојне послове и предузетништво

SWOT

SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) анализа представља анализу екстерних (снаге и слабости) и интерних (шансе и претње) фактора. Ова анализа представља основу за стратешко планирање, односно дефинисање будућих циљева, пројеката и мера.

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Мултинационална и мултикултурална средина • Задовољавајући квалитет наставе у основним школама и средњој школи • Континуиран и успешан рад са младим талентима школског узраста	<ul style="list-style-type: none"> • Смањење укупног броја становника, природна депопулација, миграциони процеси и демографско старење • Недовољно финансијских средстава локалне самоуправе за финансирање културе, спорта, здравства и образовања • Недовољна ангажованост медицинског

<ul style="list-style-type: none"> • Постојање Савета за безбедност саобраћаја • Адекватна мрежа здравствених, образовних, културних и спортских институција • Добра сарадња са Центром за социјални рад и сарадња са Црвеним крстом • Дневни центар за децу и родитеље • Развијен програм социјалне заштите • Организовање наставе на два језика (српски и мађарски) • Постојање стратешких докумената у сектору културе, спорта, социјалне заштите • Успостављена саобраћајна сигнализација. • У близини школа, постављени су брзински дисплеји • Успешан рад Центра за социјални рад (ЦСР) • Релативно повољан Индекс друштвеног развоја (ИДР) • Активан Црвени крст • Ниска стопа криминалитета • Добра образовна инфраструктура • Већи број удружења у области културе • Велики број културних и традиционалних манифестација • Постојање великог броја спортских клубова • Адекватна подршка локалне самоуправе здравственој и социјалној заштити становништва • Формирана Канцеларија за младе (КЗМ) • Постојање многобројних НВО и организација цивилног друштва • Добра сарадња НВО са Општинском управом • Континуиран и успешан рад са младим 	<p>особља на превентивној едукацији, на пример, у борби против заразних болести</p> <ul style="list-style-type: none"> • Неадекватна опремљеност одређених здравствених јединица • Недовољни капацитети ЦСР • Недовољан број стручног кадра (социјалних радника, психолога, педагога) • Недовољно финансијских средстава за даљи развој НВО
--	---

<p>талентима школског узраста</p> <ul style="list-style-type: none"> • Континуиран број ђака у систему предшколског образовања 	
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> • Постојање националних и регионалних стратешких докумената у свим областима друштвених делатности • Израда неопходних стратешких докумената и програма развоја • Постојање националних извора финансирања за обезбеђивање адекватних услова у објектима јавне намене преко Канцеларије за управљање јавним улагањима • Европски фондови и међународна сарадња • Национални фондови • Пројекти за сарадњу са медијима: телевизија, радио, портали, друштвене мреже... 	<ul style="list-style-type: none"> • Неуједначен друштвени систем вредности, пад животног стандарда • Старење популације • Исељавање младог становништва • Изостанак наменских средстава услед светске пандемије • Одлив стручних кадрова (иностранство, пензија, итд.) • Мали финансијски, кадровски и материјални капацитети појединих ОЦД

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 2.1. Унапређење и модернизација система образовања

Приоритетни циљ 2.1.	Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност 2030.
Унаређење и модернизација система образовања До краја 2030. године је унапређен квалитет и доступност предшколског, основног и средњег образовања свој деци на територији општине Темерин кроз унапређење и модернизацију система	2.1.1. Процент деце која су обухваћена предшколским васпитно-образовним радом	95,2%	100%
	2.1.2. Број реконструисаних школа	5	100%
	2.1.3. Број опремљених школских кабинета и лабораторија	19	100%
	2.1.4. Број бодова по обуци, семинару и тренингу које су похађали васпитачи, наставници и професори основних и средњих школа	231 Обука Просечно 2 по запосленом	Минимум 3 по запосленом са лиценцом

образовања		са лиценцом	
<p>Опис мера:</p> <p>Мере које су планиране да се спроведу у периоду 2022–2030. године односе се на активности које су усмерене на унапређење система образовања у општини Темерин, кроз модернизацију и опремање образовних институција, усавршавање запослених у образовању, развој дуалног образовања, унапређење капацитета дневног центра за децу и одрасле за пружање подршке ученицима који су обухваћени инклузивним образовањем у основним и средњим школама.</p> <p>Мере које ће бити спроведене су информативно-едукативне, институционално-управљачко-организационе и инвестиционе.</p> <p>Предвиђене мере ће бити финансиране из општинског буџета, али и из средстава са виших нивоа власти и кроз програме и пројекте међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд.). Финансирање пројектно-техничке документације за санацију, адаптацију и реконструкцију објеката образовања ће бити из буџета општине Темерин.</p> <p>Општинска управа Темерин сваке године планира део средстава за реализацију горе наведених мера.</p> <p>Период реализације: 2022–2030. године.</p> <p>Носиоци реализације: запослени у образовним институцијама у сарадњи са општинским руководством и Општинском управом.</p>			

МЕРЕ:

Мера 2.1.1.	Развој инфраструктуре у области образовања, модернизација и опремање образовних установа
Мера 2.1.2.	Унапређење дневног центра за пружање подршке (помоћи) ученицима који похађају наставу по ИОП-1 и ИОП-2 (инклузивно образовање) у школама
Мера 2.1.3.	Редовно стручно усавршавање запослених у образовању

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 2.2. Унапређење социјалне и здравствене заштите и социјална инклузија

Приоритетни циљ 2.2.	Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност 2030.	
<p>Унапређење здравствене и социјалне заштите и социјална инклузија</p> <p>До краја 2030. године значајно је унапређен квалитет живота становништва кроз јачање постојећих и увођење нових здравствених услуга</p> <p>До краја 2030. године значајно је унапређен квалитет живота становништва кроз јачање постојећих и увођење нових социјалних услуга</p>	2.2.1. Број лекара на 1.000 становника	1,2	1,4	
	2.2.2. Број здравствених установа које су реконструисане и опремљене, а од стране општине израђена пројектно-техничка документација	1	100%	
	2.2.3. Број услуга социјалне заштите у надлежности ЈЛС које је увела и финансира локална самоуправа	5 (1. услуга социјалног становања у заштићеним условима, 2. помоћи и нега у кући, 3. саветовалиште за брак и породицу, 4. дневни центар за децу и младе са сметњама у развоју и 5. лични пратилац детета)	7	
	2.2.4. Број корисника услуга социјалне заштите у надлежности ЈЛС	1.655	542	
<p>Опис мера:</p> <p>Мере које су планиране да се спроведу у периоду 2022–2030. године односе се на активности које су усмерене на модернизацију система здравствене заштите у Темерину кроз набавку и модернизацију постојеће опреме и возила, изградњу зграде хитне помоћи,</p>				

реконструкцију постојећих здравствених установа и обуку здравственог особља.

Мере које ће бити спроведене су информативно-едукативне и инвестиционе за израду пројектно-техничке документације.

Носиоци реализације за здравство су: Општинска управа Темерин, Дом здравља Темерин.

Мере које су планиране да се спроведу у периоду 2022–2030. године односе се на активности које су усмерене на модернизацију система социјалне заштите у општини Темерин, кроз унапређење постојећих и успостављање нових услуга социјалне заштите, на унапређење положаја социјално угрожених група и на развој инфраструктуре у области социјалне заштите, модернизацију и опремање установа социјалне заштите.

Мере које ће бити спроведене су информативно-едукативне, институционално-управљачко-организационе и инвестиционе.

Носиоци реализације: Центар за социјални рад Темерин, Општинска управа Темерин, организације цивилног друштва.

Предвиђене мере ће бити финансиране из општинског буџета, али и из средстава са виших нивоа власти и кроз програме и пројекте међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд.). Финансирање пројектно-техничке документације за санацију, адаптацију и реконструкцију објеката здравства ће бити из буџета општине Темерин.

Општинска управа Темерин сваке године планира део средстава за реализацију горе наведених мера.

Период реализације: 2022–2030. године.

МЕРЕ:

Мера 2.2.1.	Развој инфраструктуре у области здравствене заштите, модернизација и опремање установа здравствене заштите
Мера 2.2.2.	Повећање професионалних компетенција запослених у области здравствене заштите и промоција здравља и здравих стилова живота
Мера 2.2.3.	Успостављање нових услуга социјалне заштите и повећање обима, капацитета и обухвата корисника постојећих услуга социјалне заштите
Мера 2.2.4.	Унапређење положаја особа са инвалидитетом
Мера 2.2.5.	Развој инфраструктуре у области социјалне заштите, модернизација и опремање установа социјалне заштите

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 2.3. Развој културе и културних садржаја

Приоритетни циљ 2.3.	Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност 2030.
Развој културе и културних садржаја До краја 2030. године заштићено је локално културно наслеђе и створена је богатија културна понуда општине	2.3.1. Број грађана који користе културне садржаје	Око 25% укупног становништва	Повећање 50%
	2.3.2. Број младих који користе едукативне и културне програме	30%	Повећање 50%
	2.3.3. Број фестивала и манифестација	8	Увећање 20%
Опис мера: Мере које су планиране да се спроведу у периоду 2022–2030. године односе се на активности које су усмерене на модернизацију културе и културних садржаја у општини Темерин кроз унапређење постојећих и успостављање нових културних садржаја и на развој инфраструктуре у области културе. Мере које ће бити спроведене су информативно-едукативне, институционално-управљачко-организационе и инвестиционе. Носиоци реализације: Културни центар „Лукијан Мушицки” Темерин, Јавна библиотека „Сирмаи Карољ” Темерин, Општинска управа Темерин, организације цивилног друштва. Предвиђене мере ће бити финансиране из општинског буџета, али и из средстава са виших нивоа власти и кроз програме и пројекте међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд.). Општинска управа Темерин сваке године планира део средстава за реализацију горе наведених мера. Период реализације: 2022–2030. године.			

МЕРЕ:

Мера 2.3.1.	Развој инфраструктуре у области културе, модернизација и опремање установа и објеката културе
Мера 2.3.2.	Ревитализација спомен обележја на територији општине Темерин
Мера 2.3.3.	Организовање културних манифестација и повећање културних садржаја за поједине категорије становништва – деца, млади, старији

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 2.4. Развој спорта и рекреације

Приоритетни циљ 2.4. Развој спорта и рекреације	Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност 2030.
До краја 2030. године значајно су унапређени услови за бављење спортом на територији општине Темерин	2.4.1. Број нових изграђених спортских објеката и терена у последње три године	2 на отвореном	6
	2.4.2. Број реконструисаних спортских објеката и терена у последње три године	8	12

Опис мера:

Мере које су планиране да се спроведу у периоду 2022–2030. године односе се на активности које су усмерене на унапређење постојећих и успостављање нових спортских садржаја у општини Темерин, кроз развој спортске инфраструктуре, организацију спортских догађаја и набавку спортске опреме и спортских реквизита.

Мере које ће бити спроведене су информативно-едукативне, институционално-управљачко-организационе и инвестиционе.

Носиоци реализације: Општинска управа Темерин, организације цивилног друштва, спортска удружења.

Предвиђене мере ће бити финансиране из општинског буџета, али и из средстава са виших нивоа власти и кроз програме и пројекте међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд.). Финансирање пројектно-техничке документације за санацију, адаптацију и реконструкцију објеката спорта и рекреације ће бити из буџета општине.

Општинска управа Темерин сваке године планира део средстава за реализацију горе наведених мера.

Период реализације: 2022–2030. године.

МЕРЕ:

Мера 2.4.1.	Развој спортске инфраструктуре намењене деци и омладини, рекреативцима, спортистима, спортско-рекреативном туризму у Темерину
Мера 2.4.2.	Организовање спортских догађаја и реализација програма који популаризују и чине спорт доступним деци и омладини, женама, особама са инвалидитетом
Мера 2.4.3.	Набавка савремене и стандардизоване спортске опреме у јавним установама и институцијама намењеним правилном и здравом развоју

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 2.5. развој и унапређење омладинске политике, волонтеризам и активизам код младих

Приоритетни циљ 2.5.	Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност 2030.
Развој и унапређење омладинске политике, волонтеризам и активизам код младих До краја 2030. године унапређено је неформално образовање и развијен је волонтеризам и активизам	2.5.1. Број омладинских акција и пројеката	21	40
	2.5.2. Број обука и едукација младих	4	8
	2.5.3. Број активних волонтера/волонтерки	20	40

Опис мера:

Мере које су планиране да се спроведу у периоду 2022–2030. године односе се на активности које су усмерене на унапређење положаја младих у општини Темерин кроз запошљавање младих, оснаживање младих да учествују у процесу доношења општинских одлука, промоцију волонтеризма, итд.

Мере које ће бити спроведене су информативно-едукативне и институционално-управљачко-организационе.

Предвиђене мере ће бити финансиране из општинског буџета, али и из средстава са виших нивоа власти и кроз програме и пројекте међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд.).

Општинска управа Темерин сваке године планира део средстава за реализацију горе наведених мера.

Носиоци реализације: Општинска управа Темерин, Канцеларија за младе и омладинске организације.

Период реализације: 2022–2030. године.

МЕРЕ:

Мера 2.5.1.	Оснаживање младих кроз стицање знања, вештина и ставова (компетенција) за активизам и за разумевање проблема
Мера 2.5.2.	Веће запошљавање младих кроз изградњу капацитета, стицање нових знања из релевантних области кроз преквалификацију
Мера 2.5.3.	Организовање омладинских клубова као простора за све младе који у њему могу пронаћи различите садржаје, простор за себе и своје идеје
Мера 2.5.4.	Подршка развоју и унапређењу Канцеларије за младе

Мера 2.5.5.	Израда и спровођење Локалног акционог плана за младе
-------------	--

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 2.6. Унапређење механизма за подршку цивилном сектору

Приоритетни циљ 2.6.	Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност 2030.
Унапређење механизма за подршку цивилном сектору До краја 2030. године унапређени су услови за рад и активности организација цивилног друштва	2.6.1. Број припремљених пројеката од стране локалних ОЦД	75	20% минимално повећање
	2.6.2. Број одобрених пројеката које су припремиле локалне ОЦД	72	20% минимално повећање
	2.6.3. Број припремљених пројеката из области родне равноправности	0	3

Опис мера:

Мере које су планиране да се спроведу у периоду 2022–2030. године односе се на активности које су усмерене на унапређење невладиног сектора (цивилног сектора) кроз едукацију, учешће у процесу доношења општинских одлука, активности које су усмерене на родну равноправност, итд.

Мере које ће бити спроведене су информативно-едукативне.

Предвиђене мере ће бити финансиране из општинског буџета, али и из средстава са виших нивоа власти и кроз програме и пројекте међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд.).

Општинска управа Темерин сваке године планира део средстава за реализацију горе наведених мера.

Период реализације: 2022–2030. године.

Носиоци реализације: Општинска управа Темерин и организације цивилног друштва из Темерина.

МЕРЕ:

Мере 2.6.1.	Припрема и спровођење едукативних активности за ОЦД и неформалних група ЛАП-а за ОЦД
Мере 2.6.2.	Припрема и спровођење активности које доприносе активном учешћу грађана у процесу доношења одлука и промоцији волонтеризма – кроз редовне конкурсе
Мере 2.6.3.	Припрема и спровођење активности и пројеката из области родне равноправности, а из ЛАП за родну равноправност

РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ 3. РАЗВОЈ ЕКОНОМИЈЕ

Стратешки циљ:

До краја 2030. године припремити сву неопходну просторно-планску и пројектно-техничку документацију за развој и опремање радних и индустријских зона, унапредити сарадњу са локалном пословном заједницом, поспешити постојећу пољопривредну производњу и обогатити и развити локалну туристичку понуду.

Допринос Циљевима одржвог развоја УН – Агенда 2030.

Циљ 2. Свет без глади

Потциљ 2.3. До 2030. године удвостручити пољопривредну продуктивност и приходе малих произвођача хране, посебно жена, староседилачких народа, породичних пољопривредника, сточара и рибара, укључујући сигуран и једнак приступ земљи, другим производним ресурсима и улагањима, знањем, финансијским услугама, тржишта и могућности додавања вредности и запошљавања.

Потциљ 2.4. До 2030. године обезбедити одрживе системе производње хране и применити еластичне пољопривредне праксе које повећавају продуктивност и производњу, које помажу у одржавању екосистема, које јачају капацитет за прилагођавање климатским променама, екстремним временским условима, сушама, поплавама и другим катастрофама и прогресивно побољшавају земљу и квалитет земљишта.

Циљ 8. Достојанствени рад и економски раст

Потциљ 8.2. Постићи веће нивое економске продуктивности кроз диверзификацију, технолошку надоградњу и иновације, укључујући фокусирање на секторе високе додане вредности и радно интензивне секторе

Потциљ 8.3. Промовисати развојно оријентисану политику која подржава продуктивне активности, достојно отварање нових радних места, предузетништво, креативност и иновације и подстиче формализацију и раст микро, малих и средњих предузећа, укључујући приступ финансијским услугама

Потциљ 8.5. До 2030. године постићи потпуно и продуктивно запослење и пристојан рад за све жене и мушкарце, укључујући младе и особе са инвалидитетом, и једнаку плату за рад једнаке вредности

Потциљ 8.9. До 2030. године осмислити и спровести политике за промоцију одрживог туризма који ствара радна места и промовише локалну културу и производе

Циљ 9. Индустрија, иновације и инфраструктура

Потциљ: 9.1. Развити квалитетну, поуздану, одрживу и отпорну инфраструктуру, укључујући регионалну и прекограничну инфраструктуру, за подршку економском развоју и људском благостању, са фокусом на приступачан и једнак приступ за све

SWOT АНАЛИЗА

SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) анализа представља анализу екстерних (снаге и слабости) и интерних (шансе и претње) фактора. Ова анализа представља основу за стратешко планирање, односно дефинисање будућих циљева, пројеката и мера.

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Повољан географски положај, близина Новог Сада • Присуство термоминералних вода • Уређена мрежа магистралних, регионалних и локалних путева • Споменик природе „Стари парк” • Висок квалитет обрадивог пољопривредног земљишта • Задовољавајућа покривеност мрежом фиксне и мобилне телефоније, и интернета • Постојање дистрибутивне гасне мреже на територији свих насеља општине • У општини постоји развијен привредни амбијент • Повољни услови за ратарство, воћарство и повртарство • Правна лица са великим бројем грла • Велике површине плодног земљишта погодних за производњу сточне хране • Раст броја предузећа и земљорадничких задруга у активном статусу уписаних у Регистру пољопривредних газдинстава • Уходани ланци снабдевања и трговине • Добри агроеколошки услови за производњу поврћа, воћа и грождја • Институционална подршка развоју привреде кроз систем дуалног образовања 	<ul style="list-style-type: none"> • Недостатак комплетно инфраструктурно опремљених индустријских зона • Недостатак кадрова због одласка у иностранство или веће градове • Техничко-технолошка застарелост елемената електро-енергетске инфраструктуре • Буџетска средства су недовољна за инвестирање • Убрзан процес старења сеоске популације, миграције у велике урбане центре • Недостатак интересовања за дефицитарна занимања • Неповољна поседовна структура пољопривредних газдинстава и уситњеност поседа • Поступак реституције државног земљишта континуирано смањује буџетска средства која би могла да се искористе за пројекте уређења и заштите пољопривредног земљишта • Недостатак средстава за брже проширење производних капацитета • Недовољна удруженост произвођача за пласман • Највећи проценат газдинстава користи пољопривредно земљиште величине мање од 0,5 ха • Концентрација земљишних фондова у сектору правних лица • Недовољно развијено задружно организовање у свим секторима производње, осим ратарства • Непостојање организовано-кординисаног тела које би се бавило

<ul style="list-style-type: none"> • Развијен предузетнички дух локалног становништва 	<p>унапређењем трговине</p> <ul style="list-style-type: none"> • Мали број привредних субјеката има имплементиране и сертифициване стандарде који би омогућили продор на ино тржишта • Мали број изграђених капацитета за чување пољопривредних производа (хладњаче, сушаре и др.)
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> • Дунавска стратегија • Опремање нових индустријских зона • Производња органских производа • Туризам – бањски туризам • Велика потражња органских производа у градовима даје могућност стварања рурално-урбаних веза • Интензивније коришћење обновљивих извора енергије • Могућност формирања приоритетних пројеката у зависности од расположивих финансијских средстава • Сарадња са локалним властима и вишим нивоима власти и другим институцијама • Задовољавајући однос броја радника и обима посла • Укључивање у Европске пројекте у домену руралног развоја, туризма, културне баштине итд. • Распоживост пољопривредног земљишта омогућава примену нових и чистих технологија производње хране • Постојање природних услова за повећање производње • Могућност развоја органске производње 	<ul style="list-style-type: none"> • Смањење наталитета • Приступање ЕУ представља још веће могућности за одлив становништва • Високи стандарди ЕУ у погледу заштите животне средине • Општина је нето увозник електричне енергије • Ризичност пројеката који могу умањити њихов значај и вредност и постати разлог одбијања • Недовољано људских капацитета за припрему пројеката и аплицирање код донатора/фондова за средства која се могу искористити за унапређење и заштиту земљишта • Климатске промене и појава елементарних непогода остављају снажне последице на квалитет пољопривредног земљишта • Смањивање површина КПЗ услед ненаменског коришћења • Ниске откупне цене пољопривредних производа • Недовољна едукација пчелара о заштити пчела од разних болести • Супституција локалних производа са јефтинијим производима из околине • Воће и поврће из увоза које карактерише добар квалитет и ниска цена • Зависност од увоза репроматеријала и готових производа што чини домаћу

<ul style="list-style-type: none"> • Проширење пласмана производа на домаће и страно тржиште • Непосредна близина тржишта Новог Сада и релативна близина Београда • Досељавање становника из урбаних и сеоских средина из окружења 	<p>производње неконкурентном</p> <ul style="list-style-type: none"> • Недостатак складишних капацитета (хладњаче, силоси, сушаре...)
---	---

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 3.1. Планирање, пројектовање и изградња савремених инфраструктурних мрежа и објеката

Приоритетни циљ 3.1.	Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност 2030.
<p>Планирање, пројектовање и изградња савремених инфраструктурних мрежа и објеката</p> <p>До краја 2028. године припремљена је сва неопходна просторно-планска и пројектно-техничка документација и реконструисана/изграђена неопходна инфраструктура у радним зонама</p>	3.1.1. Број припремљених просторно-планских докумената (ПП, ППР, ПДР)	ПП општине Темерин 2014. године План детаљне регулације Бачког Јарка	Реализација зацртаних циљева из постојећих планова до 2030.
	3.1.2. Број припремљене пројектно-техничке документације	Изградња магистралних водова од Старог Ђурђева до Бачког Јарка до радне зоне бр. 8 канализациона мрежа	100% Комплетно урађена пројектна документација
	3.1.3. Реконструисане и изграђене инфраструктуре у радним зонама	План детаљне регулације за зону 8 Грађевинска дозвола за Партизанску (радна зона)	100% Комплетно опремљена зоне

Опис мера:

Мере које су планиране да се спроведу у периоду 2022–2030. године односе се на израду урбанистичких планова и урбанистичко-техничких докумената, пројектно-техничке документације за изградњу и реконструкцију комуналних објеката у индустријским зонама.

Мере које ће бити спроведене су инвестиционе.

Предвиђене мере ће бити финансиране из општинског буџета, али и из донација од стране републичких и покрајинских органа и кроз програме и пројекте међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд.).

Општинска управа Темерин сваке године планира део средстава за реализацију горе наведених мера.

Период реализације: 2022–2030. године.

Носиоци реализације: Општинска управа општине Темерин са свим својим организационим јединицама.

МЕРЕ:

3.1.1.	Израда урбанистичких планова и урбанистичко техничких пројеката (радна зона 5 и Радна зона 6)
3.1.2.	Израда пројектно-техничке документације за реконструкцију комуналних објеката и за изградњу нове канализационе мреже и пречистача
3.1.3	Израда пројектно-техничке документације за ново извориште за водоснабдевање
3.1.4.	Израда пројектно-техничке документације за инфраструктурне објекте од значаја за локални развој општине
3.1.5.	Израда пројектно техничке документације за фабрику воде

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 3.2. Привлачење и подстицај развоја инвестиција

Приоритетни циљ 3.3.	Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност 2030.
Привлачење и подстицај развоја инвестиција До краја 2030. године унапређен привредни амбијент општине Темерин и заједно са промоцијом стварање повољне пословне климе	3.2.1. Број регистрованих привредних субјеката	1.622 (2021)	Повећање за 5%
	3.2.2. Број примљених писма о намерама за улагање	3	5
	3.2.3. Реконструисане и изграђене инфраструктуре у радној зони	Тренутно се ради на довођењу инфраструктуре до радне зоне 8 и 6	100%

Опис мера:

Мере које су планиране да се спроведу у периоду 2022–2030. године односе се на активности које су усмерене на промоцију општинских инвестиционих потенцијала у области производне индустрије, туризма, пољопривреде, итд.

Мере које ће бити спроведене су подстицајне, инвестиционе и информативно-едукативне.

Предвиђене мере ће бити финансиране из општинског буџета, али и из донација од стране републичких и покрајинских органа и кроз програме и пројекте међународне,

регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд.).

Општинска управа Темерин сваке године планира део средстава за реализацију горе наведених мера.

Период реализације: 2022–2030. године.

МЕРЕ:

Мера 3.2.1.	Успостављање индустријске зоне и опремање
Мера 3.2.2.	Формирање слободне царинске зоне на уласку у Бачки Јарак
Мера 3.2.3.	Попис пословне имовине и развој ГИС
Мера 3.2.4.	Промоција и представљање општине за повољно инвестиционо улагање

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 3.3. Успостављање механизма за подршку повољном пословном амбијенту

Приоритетни циљ 3.3. Успостављање механизма за подршку повољном пословном амбијенту	Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност 2030.
До краја 2030. године унапређен је привредни амбијент у општини и унапређен је приватно- јавни дијалог	3.3.1. Број регистрованих привредних субјеката	1.622 (2021)	Повећање за 5%
	3.3.2. Број заједничких пројеката и иницијатива које су спроведене у сарадњи приватног и јавног сектора	0	15

Опис мера:

Мере које ће бити спроведене су подстицајне, инвестиционе и информативно-едукативне.

Предвиђене мере ће бити финансиране из општинског буџета, али и из донација од стране републичких и покрајинских органа и кроз програме и пројекте међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд.).

Општинска управа Темерин сваке године планира део средстава за реализацију горе наведених мера.

Период реализације: 2022–2030. године.

МЕРЕ:

Мера 3.3.1.	Успостављање базе података пословних субјеката
Мера 3.3.2.	Привлачење инвеститора – регионалне инвестиционе помоћи и мере Де минимис помоћи
Мера 3.3.3.	Јачање капацитета ЛЕР-а у циљу стварања одрживог пословног амбијента
Мера 3.3.4.	Унапређење положаја незапослених лица на локалном тржишту рада кроз различите мере активне политике запошљавања
Мера 3.3.5.	Спровођење програма ЛЕР-а за одрживо запошљавање
Мера 3.3.6.	Промоција и представљање општине Темерин са повољним пословним окружењем
Мера 3.3.7.	Подршка мерама активне политике запошљавања у сарадњи са Националном службом за запошљавање

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 3.4. Развој и унапређење саобраћајне инфраструктуре

Приоритетни циљ 3.4.	Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност 2030.
Развој и унапређење саобраћајне инфраструктуре До краја 2030. године изграђена је нова и реконструисана постојећа саобраћајна инфраструктура	3.4.1. Број километара реконструисане саобраћајне инфраструктуре	2,5 км	Повећање за 40 %
	3.4.2. Број километара изграђене саобраћајне инфраструктуре	100 м	100%
	3.4.3. Број регулисаног мирујућег саобраћаја	500	100%
Опис мера: Мере које су планиране да се спроведу у периоду 2022–2030. године односе се на активности које су усмерене на повећање квалитета локалне путне мреже и повећање мобилности грађана. Мере које ће бити спроведене спадају у групу инвестиционих мера. Предвиђене мере ће бити финансиране из општинског буџета, али и из донација од стране републичких и покрајинских органа и кроз програме и пројекте међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд.). Општинска управа Темерин сваке године планира део средстава за реализацију горе наведених мера. Период реализације: 2022–2030. године.			

МЕРЕ:

Мера 3.4.1.	Развијена саобраћајна инфраструктура
Мера 3.4.2.	Уређење и реконструкција главног општинског трга
Мера 3.4.3.	Уређење слободног и безбедног кретања становништва кроз уређене пешачке зоне, тротоаре
Мера 3.4.4.	Регулисање мирујућег саобраћаја
Мера 3.4.5.	Ревитализација сеоских пољопривредних путева, путева у селима
Мера 3.4.6.	Израда техничке документације за унапређење безбедности учесника у саобраћају

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 3.5. Развој пољопривреде и рурални развој

Приоритетни циљ 3.5.	Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност 2030.
Успостављање механизма за подршку развоју пољопривреде и руралном развоју До краја 2030. године унапређен развој свих сектора пољопривредне производње и бољи пласман пољопривредних производа	3.5.1. Број пољопривредних газдинстава која користе општинске субвенције	30–80 (променљив број)	Повећање за 100%
	3.5.2. Број пољопривредних газдинстава који у току године користе више од 15.000 динара општинских субвенција	20–70	Повећати за минимално 50%
Опис мера: Мере које су планиране да се спроведу у периоду 2022–2030. године односе се на активности које су усмерене на развој пољопривреде и рурални развој кроз нове инвестиције и брендирање пољопривредних производа са територије општине Темерин. Мере које ће бити спроведене су подстицајне, инвестиционе и информативно-едукативне. Предвиђене мере ће бити финансиране из општинског буџета, али и из донација од стране републичких и покрајинских органа и кроз програме и пројекте међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд.). Општинска управа Темерин сваке године планира део средстава за реализацију горе наведених мера. Период реализације: 2022–2030. године.			

МЕРЕ:

Мера 3.5.1.	Израда и реализација Програма развоја пољопривреде уз сагледавање могућности за обезбеђивање пољопривредног земљишта које би се прилагодило потребама обављања делатности сточарске производње
-------------	--

Мера 3.5.2.	Стварање услова за развој и унапређење органске и интегралне пољопривредне производње
Мера 3.5.3.	Електрификација поља путем соларних панела и подршка иновативности у пољопривреди
Мера 3.5.4.	Континуирана едукација и информисање пољопривредних произвођача о заштити биља, о стандардима и прописима у производњи здраве и органске хране, о ЕУ стандардима и регулативама у пољопривредној производњи и производњи хране
Мера 3.5.5.	Диверзификација руралне економије и унапређење квалитета живота у руралним подручјима
Мера 3.5.6.	Унапређење пласмана пољопривредних производа
Мера 3.5.7.	Подстицање успостављања система за наводњавање пољопривредних површина
Мера 3.5.8.	Брендирање и промоција пољопривредних и прехранбених производа са територије општине Темерин
Мера 3.5.9.	Посете пољопривредним сајмовима и манифестацијама у РС и иностранству

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 3.6. Развој туризма

Приоритетни циљ 3.6.	Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност 2030.
Развој туризма До краја 2030. године унапредити локалну туристичку понуду и унапредити услове за развој руралног туризма	3.6.1. Износ прихода од туризма на годишњем нивоу, од боравишне таксе	174.970 (2021)	Повећање за минимум 30%
	3.6.2. Број туриста и број ноћења	1.137 туриста 2.472 број ноћења	20.000 до 2030. године
	3.6.3. Број запослених у туризму (смештај и угоститељство)	221 (2019)	Повећање за минимум 50%

Опис мера:

Мере које су планиране да се спроведу у периоду 2022–2030. године односе се на активности које су усмерене на развој туризма у општини Темерин кроз нове инвестиције и промоцију туристичких потенцијала општине Темерин.

Мере које ће бити спроведене су подстицајне, инвестиционе и информативно-едукативне.

Предвиђене мере ће бити финансиране из општинског буџета, али и из донација од стране републичких и покрајинских органа и кроз програме и пројекте међународне,

регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд.). Одређене постављење мере могу бити финансиране и кроз ЈПП.

Општинска управа Темерин сваке године планира део средстава за реализацију горе наведених мера.

Мере ће реализовати Туристичка организација Темерин и Општинска управа Темерин.

Период реализације: 2022–2030. године.

МЕРЕ:

Мера 3.6.1.	Израда Програма за развој туризма 2022-2025. године
Мера 3.6.2.	Изградња путне инфраструктуре у циљу развоја туризма
Мера 3.6.3.	Унапређење капацитета запослених у туризму
Мера 3.6.4.	Промоција туристичких потенцијала
Мера 3.6.5.	Израда и постављање недостајуће туристичке сигнализације на главним путевима
Мера 3.6.6.	Адаптација и реконструкција туристичких објеката и изградња туристичких објеката са посебним освртом на бањски комплекс

5. Институционални оквир за спровођење Плана развоја општине Темерин

Општина Темерин ће кроз дефинисан механизам улога и одговорности, вршити праћење спровођења и реализације усвојеног Плана развоја општине, а о резултатима овог процеса биће припремани посебни извештаји. Одговорност за реализацију и спровођење програма и пројеката и достизање постављених индикатора имају Општинска управа, односно надлежна одељења и службе. Општина ће у сам процес спровођења и реализације усвојеног Плана развоја, укључити и друге актере.

Наведени процес састоји се од три следљиве активности, а то су:

- праћење
- вредновање и
- извештавање.

Одговорна тела за спровођење горе наведених активности су:

- Општинско веће
- Општинска управа
- Комисија за праћење спровођења Плана развоја општине Темерин 2022-2030.

Комисију за праћење спровођења Плана развоја општине решењем ће именовати председник општине Темерин, а чиниће је представници Општинске управе, јавних предузећа, представници привреде и НВО. Комисија за спровођење Плана развоја општине састајаће се на сваких шест (6) месеци, уз обавезу и чешћег састајања, према одлуци председника.

Праћење (мониторинг) реализације програма и пројеката дефинисаних Планом развоја општине је систем прикупљања и обраде података у вези са реализацијом појединих активности у оквиру сваког програма. Сврха прикупљања и обраде података је упоређивање постигнутих резултата у оквиру сваког од програма и пројеката, у односу на планиране резултате.

Праћење се врши континуирано, а за то се користе унапред дефинисани и припремљени обрасци, прихватљиви за подносиоца процеса праћења, и базе података које је потребно ажурирати у складу са доступним подацима званичне статистике (секундарни подаци).

Поред секундарних података из званичне статистике, прикупљаће се и примарни подаци, а одговорност за наведену активност имају руководиоци одељења Општинске управе, у складу са надлежностима за конкретне податке. Прикупљени подаци се уносе у претходно припремљене обрасце (базе), а одељења самостално могу одлучити о начину прикупљања података (интервју, упитник, анкета и сл.), као и о форми образаца (базе).

Посебно је значајно водити рачуна о јасном дефинисању улога и одговорности у делу прикупљања података, где ће овај посао бити дефинисан као системска активност, а не као једнократни задатак.

Извештавање је активност која се спроводи након завршетка активности прикупљања података, а подразумева припрему шестомесечног и годишњег извештаја о спровођењу Плана развоја општине, у оквиру поступка прописаном за израду извештаја о спровођењу Средњорочног плана.

Општина Темерин, као обвезник средњорочног планирања, у обавези је да прати и анализира напредак у остварењу циљева из Средњорочног плана и резултате спроведених мера и активности (на основу остварених вредности показатеља учинка и утрошених средстава). На основу ове анализе обвезници средњорочног планирања до 15. марта текуће године израђују Годишњи извештај о спровођењу Средњорочног плана и Годишњи извештај о учинку програмског буџета за претходну фискалну годину.

Поред Годишњег извештаја, Општинско веће, истеком сваке треће календарске године од доношења Плана развоја, утврђује предлог Извештаја о учинцима спровођења Плана развоја, који подноси на усвајање Скупштини општине, најкасније у року од шест месеци од истека тог рока. Годишњи извештај о спровођењу Плана развоја општине и Извештај о учинцима спровођења, објављује се на интернет страници општине, најкасније 15 дана од дана усвајања. Након усвајања Извештаја о учинцима, Општинско веће и Скупштина општине могу утврдити потребу спровођења ревизије Плана развоја, на основу чега се приступа изради предлога измена и допуна Плана развоја. План развоја општине мења се и допуњује у процедури прописаној за његово усвајање.